

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 31

Anul 50

Ediția în limba română

Comunicări și informări

13 februarie 2007

Numărul informării

Cuprins

Pagina

I Rezoluții, recomandări, orientări și avize

AVIZE

Banca Centrală Europeană

2007/C 31/01

Aviz al Băncii Centrale Europene din 12 decembrie 2006 privind un proiect de Directivă a Comisiei de aplicare a Directivei 85/611/CEE a Consiliului de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) în privința clarificării anumitor definiții (CON/2006/57)

1

IV Informări

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE ȘI ORGANELE UNIUNII EUROPENE

Comisie

2007/C 31/02

Rata de schimb a monedei euro

7

2007/C 31/03

Comisia administrativă a Comunităților europene pentru securitatea socială a lucrătorilor migranți — Rate de conversie ale monedelor de schimb în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al Consiliului

8

V Anunțuri

PROCEDURI ADMINISTRATIVE

Comisie

2007/C 31/04

Program specific „Prevenirea și combaterea criminalității” — Acorduri-cadru de parteneriat

10

RO

PROCEDURI REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A POLITICII COMUNE ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI

Comisie

2007/C 31/05	Ajutor de Stat — Italia — Ajutor de Stat Nr. C 49/2006 (ex NN 65/2006) — Poste Italiane SpA — Bancoposta — Remunerație plătită pentru distribuirea de produse financiare de economii poștale — Invitație de prezentare a observațiilor în temeiul articolului 88 alineatul (2) din Tratatul CE ⁽¹⁾ 11
2007/C 31/06	Notificare prealabilă a unei concentrări (Cazul nr. COMP/M.4573 — Candover/Parques Reunidos) — Caz care poate face obiectul procedurii simplificate ⁽¹⁾ 31
2007/C 31/07	Notificare prealabilă a unei concentrări (Cazul nr. COMP/M.4559 — Balfour Beatty/Galaxy/Exeter Airport) — Caz care poate face obiectul procedurii simplificate ⁽¹⁾ 32

Rectificare

2007/C 31/08	Rectificare la Acordul din 21 decembrie 2006 între Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre din afara zonei euro de modificare a Acordului din 16 martie 2006 între Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre din afara zonei euro de stabilire a procedurilor de funcționare ale mecanismului cursului de schimb în etapa a treia a uniunii economice și monetare (JO C 14, 20.1.2007) 33
--------------	---

⁽¹⁾ Text cu relevanță pentru SEE

I

(Rezoluții, recomandări, orientări și avize)

AVIZE

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ

AVIZ AL BĂNCII CENTRALE EUROPENE

din 12 decembrie 2006

privind un proiect de Directivă a Comisiei de aplicare a Directivei 85/611/CEE a Consiliului de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) în privința clarificării anumitor definiții

(CON/2006/57)

(2007/C 31/01)

Introducere și teme juridic

BCE, din proprie inițiativă, prezintă Comisiei acest aviz privind un proiect de Directivă a Comisiei de aplicare a Directivei 85/611/CEE a Consiliului de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) ⁽¹⁾ în privința clarificării anumitor definiții ⁽²⁾ (denumită în continuare „directiva propusă”). Scopul principal al directivei propuse, care reprezintă o măsură de punere în aplicare emisă în temeiul articolului 53a din Directiva privind OPCVM, este să clarifice sensul și sfera de aplicare a anumitor definiții din Directiva privind OPCVM pentru a garanta aplicarea sa uniformă în întreaga Uniune Europeană și pentru a permite o mai bună îndeplinire a rolului pașaportului produsului OPCVM ⁽³⁾.

Competența BCE de a emite un aviz cu privire la directiva propusă se întemeiază pe articolul 105 alineatul (4) din Tratatul de instituire a Comunității Europene, având în vedere că directiva propusă are legătură cu aplicarea politicii monetare a zonei euro, în special în privința funcționării piețelor monetare europene. În această privință, BCE consideră că actele de nivelului doi propuse reprezintă „acte comunitare propuse”, în sensul articolului 105 alineatul (4) din tratat. Având în vedere acest lucru, BCE s-ar fi așteptat la inițiativa Comisiei de a consulta formal BCE în privința directivei propuse, în conformitate cu prevederile relevante din tratat. Având în vedere că BCE are mai multe observații în privința directivei propuse, BCE a decis să prezinte acest aviz din proprie inițiativă. În conformitate cu articolul 17.5 teza întâi din Regulamentul de procedură al Băncii Centrale Europene, Consiliul Guvernatorilor adoptă prezentul aviz.

⁽¹⁾ Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM), (JO L 375, 31.12.1985, p. 3), așa cum a fost modificată ultima dată de Directiva 2005/1/CE (JO L 79, 24.3.2005, p. 9), (denumită în continuare „Directiva OPCVM”).

⁽²⁾ Documentul de lucru al Comisiei ESC/43/2006.

⁽³⁾ BCE observă că atât Institutul Monetar European, precursor al BCE, cât și BCE însăși au fost consultate de Consiliu în privința Directivei privind OPCVM, în anul 1995, respectiv în anul 1999. Vezi Avizul Institutului Monetar European CON/1994/8 din 27 iulie 1995 privind o propunere a Comisiei pentru o Directivă referitoare la organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM); Avizul BCE CON/98/54 din 16 martie 1999 la cererea Consiliului Uniunii Europene conform articolelor 109l alineatul (2) și 109f alineatul (6) din Tratatul de instituire a Comunității Europene și articolul 5.3 din Statutul Institutului Monetar European privind două propuneri ale Comisiei Europene pentru directivele Parlamentului European și Consiliului de amendare a Directivei 85/611/CEE de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM), 98/0242 — COM(1998) 451 final și 98/0243 — COM(1998) 449 final, (JO C 285, 7.10.1999, p. 9).

1. Observații cu caracter general

- 1.1 Un sistem financiar eficient și bine integrat este important pentru o bună și eficientă transmitere a politicii monetare în întreaga zonă euro. Deși se aplică la toate segmentele sistemului financiar, acest lucru prezintă o importanță specială pentru segmentul de piață direct relevant în aplicarea politicii monetare și anume, pentru piața monetară. Piața europeană a valorilor mobiliare pe termen scurt este cel mai puțin integrat segment al pieței monetare din UE. Din acest motiv, BCE urmărește cu atenție inițiativele de reglementare, precum și inițiativele comandate de piață, care au ca scop integrarea, dezvoltarea și transparența piețelor valorilor mobiliare pe termen scurt din Europa ⁽⁴⁾.
- 1.2 Aplicarea și interpretarea uniformă a legislației UE este o dimensiune hotărâtoare pentru construirea pieței interne în domeniul serviciilor financiare. În acest context, alegerea directivei ca instrument juridic pentru obținerea acestei aplicări uniforme, în acest caz pare a contrazice scopul măsurilor de punere în aplicare a Directivei privind OPCVM, respectiv acela de a clarifica definițiile pentru „a asigura aplicarea uniformă a acestei directive pe tot cuprinsul Comunității” ⁽⁵⁾, „ajungerea la un numitor comun în ceea ce privește problema dacă anumite active sunt eligibile pentru investire conform Directivei privind OPCVM”, „limitarea potențialelor interpretări contradictorii ale Directivei privind OPCVM” și „îmbunătățirea siguranței juridice și favorizarea unei interpretări mai coerente a Directivei privind OPCVM” ⁽⁶⁾. Actuala aplicare neuniformă a unor principii generale cuprinse în Directiva privind OPCVM (de exemplu, în privința regulilor de eligibilitate a instrumentelor de piață monetară) ar putea fi remediată într-un mod mai adecvat printr-o dispoziție de aplicare propusă în forma unui regulament cuprinzând prevederi detaliate direct aplicabile pentru toate OPCVM.

2. Observații specifice

- 2.1 În primul rând, în privința cerințelor de divulgare și a celor privind informațiile, directiva propusă introduce diverse cerințe în funcție de natura juridică a emitentului. De exemplu, pentru instrumentele de piață monetară emise de societățile supuse supravegherii prudențiale ⁽⁷⁾, informațiile pot fi limitate la informații fie privind emitentul sau programul de emisiune, fie privind situația juridică sau financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară ⁽⁸⁾. În timp ce, pentru societățile nefinanciare ⁽⁹⁾, cerințele includ informații despre emisiune sau programul de emisiune, precum și despre situația juridică și financiară a emitentului. Comisia precizează că această diferențiere ia în considerare faptul că, „de exemplu, anumite certificate de depozit cu greu ar putea să îndeplinească criteriile prevăzute de articolul 5 alineatul (2)” din directiva propusă. În general, BCE consideră că pentru buna și eficienta funcționare a pieței, este important să fie accesibile pentru participanții pe piață atât informații adecvate și standardizate, cât și statistici standardizate. Din acest motiv, se recomandă adoptarea aceluiași mod de exprimare în redactarea articolului 5 alineatul (3) litera (a), ca și pentru articolul 5 alineatul (2) litera (a) din directiva propusă.
- 2.2 În al doilea rând, includerea instrumentelor de piață monetară emise de autoritățile locale sau regionale ale statelor membre (sau, în cazul unui stat membru care este un stat federal, un membru al federației) care nu sunt garantate de un stat membru în articolul 5 alineatul (2) („alți” emitenți), în loc de articolul 5 alineatul (4) din directiva propusă (anume, alături de alte instituții publice din statele membre), ar putea implica o reconsiderare. Autoritățile locale, regionale sau federale din UE în general se bucură de sprijinul financiar din partea respectivelor state membre, precum și de un statut special în conformitate cu legile naționale privind insolvența. Mai mult, problema dacă obligațiile autorităților locale, regionale sau federale din UE sunt garantate formal de către statele lor membre ar putea ridica probleme complexe în anumite cazuri și ar putea ca din acest motiv să nu poată oferi o bază corespunzătoare pentru diferențierea între instrumentele garantate sau negarantate. Se poate lua în considerare și aplicarea aceluiași regim tuturor autorităților regionale, locale și (în privința Directivei privind OPCVM) federale ale

⁽⁴⁾ Din acest motiv, BCE sprijină inițiativa privind titlurile de valoare europene pe termen scurt (Short-Term European Paper, STEP), care este o inițiativă comandată de piață și promovată de Asociația Piețelor Financiare (Financial Markets Association, ACI) și de Federația Europeană din Domeniul Bancar (European Banking Federation, FEB), care au ca scop promovarea integrării și dezvoltării piețelor europene ale valorilor mobiliare pe termen scurt prin convergența standardelor de piață. Convenția de piață privind STEP indică criteriile și cerințele ce trebuie îndeplinite pentru ca un program de emisiune să corespundă cerințelor STEP și să poată obține calificarea de STEP. Aceste criterii se referă la divulgare, formatul documentației, decontare și la furnizarea de date privind elaborarea statisticilor pentru STEP.

⁽⁵⁾ Vezi articolul 53a alineatul (1) din Directiva privind OPCVM (subliniere adăugată).

⁽⁶⁾ Vezi Nota de fundamentare, p. 1, al treilea alineat.

⁽⁷⁾ Anume, emitenții prevăzuți la articolul 5 alineatul (3) din directiva propusă.

⁽⁸⁾ Articolul 5 alineatul (3) litera (a) din directiva propusă.

⁽⁹⁾ Articolul 5 alineatul (2) litera (a) din directiva propusă.

statelor membre, atât în cadrul Directivei privind OPCVM (prima liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h)) de „Nivel 1“, cât și în privința Directivei 2003/71/CE privind prospectul ⁽¹⁰⁾. Argumente similare se pot aduce cu privire la organismele publice internaționale. Astfel, Comisia ar putea lua în considerare modificarea articolului 5 alineatul (2) din directiva propusă prin eliminarea prevederilor privind autoritățile locale, regionale și federale din statele membre, precum și organismele publice internaționale, pentru a acorda un tratament egal tuturor entităților publice de acest fel.

- 2.3 În al treilea rând, articolul 5 alineatul (3) litera (c) din directiva propusă se referă la nevoia unor statistici fiabile privind emisiunea sau programul de emisiune „sau a altor date care permit o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit legate de investirea în astfel de instrumente“. În acest sens, trebuie observat că existența unor statistici fiabile și existența altor date care să permită o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit sunt două caracteristici distincte și dezirabile ale pieței, care se suprapun doar parțial. Din acest motiv, cele două nu trebuie socotite ca fiind echivalente. În plus, acest criteriu este în parte redundant dacă este coroborat cu articolul 5 alineatul (1) litera (b) care deja prevede că, pentru instrumentele financiare prevăzute în articolul 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva privind OPCVM, ar trebui să fie disponibile informații care să permită „o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit legate de investirea în astfel de instrumente“. De aceea, trimiterea la „sau a altor date care permit o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit în legătură cu investirea în astfel de instrumente“ din articolul 5 alineatul (3) litera (c) din directiva propusă ar trebui eliminată.
- 2.4 În al patrulea rând, trimiterea la „controlul informațiilor“ de către „un terț calificat corespunzător“ din articolul 5 alineatul (2) litera (c) din directiva propusă dă naștere câtorva dificultăți în interpretare. În notele explicative anterioare ⁽¹¹⁾, Comisia a menționat că intermediarii, auditorii, organismele publice sau alte structuri de piață ar putea fi eligibile în măsura în care nu sunt supuse instrucțiunilor emitentului. Conform Comisiei, scopul acestui criteriu este asigurarea că informațiile privind instrumentele emise de persoanele juridice — având în vedere în mod special faptul că aceste entități nu sunt supravegheate sau reglementate — sunt fiabile și supuse unei cercetări calificate. Cu toate acestea, propunerea Comisiei permite o oarecare flexibilitate în modalitatea în care poate fi întreprins acest lucru și nu impune o structură anume. Nu s-a clarificat cine ar trebui ca în cele din urmă să decidă asupra „caracterului corespunzător“ al terțului. În plus, articolul 5 alineatul (2) litera (c) din directiva propusă prevede că atât emisiunea sau programul de emisiune, cât și situația juridică și financiară a emitentului fac obiectul controlului de informații. Cu toate acestea, în funcție de natura terțului, entitatea care face controlul nu va „controla“ neapărat ambele elemente menționate. De exemplu, un auditor va controla situația financiară a emitentului, dar nu și programul. Ne îndoiim că firmele de avocatură și intermediarii ar putea fi considerați ca fiind controlori ai informațiilor financiare. Mai mult, o entitate publică ar putea controla programul, dar nu neapărat și situația financiară a emitentului. În cele din urmă, introducerea în directiva propusă a unor mecanisme nespecificate de control a informațiilor de către „un terț calificat corespunzător“ ⁽¹²⁾ pare a apropia cerințele privind informațiile în legătură cu instrumentele de piață monetară de cele aplicate prospectelor formale. În acest sens, trebuie subliniat că cerințele privind prospectul par a fi menționate în mod exhaustiv de către Directiva privind prospectul, potrivit căreia instrumentele de piață monetară sunt excluse din definiția valorilor mobiliare ⁽¹³⁾.
- 2.5 În mod evident, libertatea de a hotărî lăsată statelor membre în privința aplicării acestui criteriu contrazice obiectivul acestor măsuri de punere în aplicare, care este acela de a oferi mai multă siguranță juridică și a asigura o aplicare uniformă. Din acest motiv, dacă nu este posibilă clarificarea sensului acestei prevederi, care pare a fi problematic în lumina diferitelor situații posibil acoperite, se sugerează abandonarea acestui criteriu întrutotul.
- 2.6 În al cincilea rând, articolul 5 alineatul (4) din directiva propusă prevede că, în privința tuturor instrumentelor de piață monetară prevăzute la prima liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva privind OPCVM (cu excepția celor menționate în alineatul 2 al acestui articol), informațiile corespunzătoare vor consta în informații privind emisiunea sau programul de emisiune sau privind situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară. În privința emitentilor, prima liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva privind OPCVM menționează în special statele care nu sunt membre, UE, Banca Europeană de Investiții, BCE și băncile centrale ale statelor membre. Această prevedere propusă s-ar aplica astfel investițiilor de către organismele

⁽¹⁰⁾ Articolul 1 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2003/71/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind prospectul care trebuie publicat în cazul unei oferte publice de valori mobiliare sau pentru admiterea valorilor mobiliare la tranzacționare și de modificare a Directivei 2001/34/CE, (JO L 345, 31.12.2003, p. 64).

⁽¹¹⁾ Vezi Documentul de lucru al Comisiei ESC/24/2006.

⁽¹²⁾ Articolul 5 alineatul (2) litera (c) din directiva propusă.

⁽¹³⁾ Articolul 2 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2003/71/CE.

de plasament colectiv în anumite instrumente emise de băncile centrale și folosite în aplicarea politicii monetare ⁽¹⁴⁾. Având în vedere faptul că, în cazul băncilor centrale, informațiile privind situația juridică și financiară a emitentului nu ar avea directă relevanță pentru investitorii OPCVM și, de asemenea, având în vedere prerogativele Eurosistemului cu privire la condițiile de emisiune a unor astfel de instrumente ⁽¹⁵⁾, BCE propune modificarea articolului 5 alineatul (4) din directiva propusă astfel încât să excepteze de la aplicarea aceluși alineat toate instrumentele de piață monetară emise fie de BCE, fie de o bancă centrală a unui stat membru.

- 2.7 În cele din urmă, articolul 3 alineatul (2) din directiva propusă de Comisie definește instrumentele de piață monetară ca fiind instrumente tranzacționate în mod normal pe piața monetară care îndeplinesc unul din următoarele criterii: (i) au o scadență la emitere de maximum 397 de zile; sau (ii) au o scadență reziduală de maximum 397 de zile; sau (iii) suferă ajustări periodice ale randamentului în concordanță cu condițiile pieței monetare, cel puțin o dată la 397 de zile; sau (iv) profilul de risc al acestora corespunde cu cel al instrumentelor financiare care au o scadență de maximum 397 de zile sau care sunt supuse ajustării randamentului menționată la punctul (iii). Atenția Comisiei se îndreaptă asupra faptului că această definiție nu este în concordanță cu definiția instrumentelor de piață monetară din Regulamentul BCE/2001/13 ⁽¹⁶⁾, care se referă la o scadență reziduală mai mică sau egală cu un an, sau la ajustările periodice ale randamentului, în concordanță cu condițiile de pe piața monetară, cel puțin o dată la 12 luni. BCE este conștientă că perioada de 397 de zile propusă este rezultatul unei propuneri a CESR ca scadența de 12 luni să fie prelungită la 397 de zile astfel încât să includă riscul de întârziere în decontare care poate determina o neexecutare în caz de întârziere în decontarea instrumentului ⁽¹⁷⁾. Se sugerează revenirea la soluția propusă de Comisie în versiunile anterioare ale directivei propuse, care fixau scadența la o perioadă de un an „fără a aduce atingere nici unei întârzieri suplimentare în decontare așa cum se prevede în emisiune sau în programul de emisiune“.

3. Propuneri de redactare

În situațiile în care recomandările anterioare ar duce la modificarea „directivei propuse“ au fost făcute propunerile de redactare anexate.

Adoptată la Frankfurt pe Main, 12 decembrie 2006.

Președintele BCE
Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁴⁾ De exemplu, ca parte a operațiunilor de piață deschisă ale Eurosistemului, BCE poate emite titluri de creanță cu scopul de a ajusta poziția structurală a Eurosistemului vizavi de sectorul financiar astfel încât să creeze sau să amplifice deficitul de lichiditate de pe piață. Aceste titluri de creanță au o scadență mai mică de 12 luni. Termenele și condițiile pentru aceste titluri de creanță sunt stabilite de către BCE (vezi Banca Centrală Europeană, Implementarea politicii monetare în zona euro: Documentația generală privind instrumentele și procedurile de politică monetară ale Eurosistemului, septembrie 2006, p. 17).

⁽¹⁵⁾ Vezi articolul 105 alineatul (2) prima liniuță din Tratatul de instituire a Comunității Europene („tratatul“), precum și articolele 18 alineatul (2) și 20 din Protocolul anexat la tratat privind Statutul Bancii Centrale Europene și al Sistemului European al Băncilor Centrale.

⁽¹⁶⁾ Vezi punctul 7 liniuța a cincea din Anexa 1 la Regulamentul BCE/2001/13 din 22 noiembrie 2001 privind bilanțul consolidat al sectorului instituțiilor financiare monetare. (JO L 333, 17.12.2001, p. 1), așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul BCE/2004/21 (JO L 371, 18.12.2004, p. 42).

⁽¹⁷⁾ Recomandarea CESR acordată Comisiei Europene privind Clarificarea definițiilor privind activele eligibile pentru investiții de către OPCVM (ianuarie 2006) (CESR/06-005), p. 20, punctele 63-64.

ANEXĂ

Propuneri de redactare

Textul propus de Comisie

Modificările propuse de BCE ⁽¹⁾

Modificarea 1

Articolul 5 alineatul (2)

În privința instrumentelor de piață monetară prevăzute la a doua și la a patra liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE sau în privința celor emise de o autoritate locală sau regională a unui stat membru sau de un organism public internațional, dar care nu sunt garantate de un stat membru sau, în cazul unui stat federal care este un stat membru, de către unul din membrii care alcătuiesc federația, informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în:

- (a) informații privind atât emisiunea sau programul de emisiune, cât și situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară;
- b) actualizări periodice și ori de câte ori se întâmplă un eveniment semnificativ ale informațiilor menționate la litera (a);
- (c) controlul informațiilor menționate la litera (a) de către un terț calificat corespunzător nesupus instrucțiunilor emitentului;
- (d) existența unor statistici fiabile privind emisiunea sau programele de emisiune.

În privința instrumentelor de piață monetară prevăzute la a doua, a ~~treia și la~~ a patra liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE ~~sau în privința celor emise de o autoritate locală sau regională a unui stat membru sau de un organism public internațional, dar care nu sunt garantate de un stat membru sau, în cazul unui stat federal care este un stat membru, de către unul din membrii care alcătuiesc federația,~~ informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în:

- (a) informații privind atât emisiunea sau programul de emisiune, cât și situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară;
- b) actualizări periodice și ori de câte ori se întâmplă un eveniment semnificativ ale informațiilor menționate la litera (a);
- ~~(c)~~ ~~controlul informațiilor menționate la litera (a) de către un terț calificat corespunzător nesupus instrucțiunilor emitentului;~~
- ~~(cd)~~ existența unor statistici fiabile privind emisiunea și programele de emisiune.

Justificare — Vezi alineatele 2.1-2.5 din aviz

Modificarea 2

Articolul 5 alineatul (3)

În privința instrumentelor de piață monetară prevăzute la a treia liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE, informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în:

- (a) informații privind emisiunea sau programul de emisiune sau privind situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară;
- b) actualizări periodice și ori de câte ori se întâmplă un eveniment semnificativ ale informațiilor menționate la litera (a);
- (c) existența unor statistici fiabile privind emisiunea sau programul de emisiune sau a altor date care permit o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit legate de investirea în astfel de instrumente.

~~În privința instrumentelor de piață monetară prevăzute la a treia liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE, informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în:~~

- ~~(a) informații privind emisiunea sau programul de emisiune sau privind situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară;~~
- ~~b) actualizări periodice și ori de câte ori se întâmplă un eveniment semnificativ ale informațiilor menționate la litera (a);~~
- ~~(c) existența unor statistici fiabile privind emisiunea sau programul de emisiune sau a altor date care permit o evaluare corespunzătoare a riscurilor de credit legate de investirea în astfel de instrumente.~~

Justificare — Vezi alineatele 2.1-2.5 din aviz

⁽¹⁾ Caracterele îngroșate din text indică pasajele unde BCE propune introducerea noului text. Textul tăiat indică pasajele propuse de BCE pentru eliminare.

Modificarea 3

Articolul 5 alineatul (4) ar deveni articolul 5 alineatul (3)

În privința tuturor instrumentelor de piață monetară prevăzute la prima liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE cu excepția celor menționate în alineatul 2 din acest articol, informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în informații privind emisiunea sau programul de emisiune sau privind situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară.

În privința tuturor instrumentelor de piață monetară prevăzute la prima liniuță a articolului 19 alineatul (1) litera (h) din Directiva 85/611/CEE cu excepția ~~celor menționate în~~ **celor emise de Banca Centrală Europeană sau de o bancă centrală a unui stat membru**, informațiile corespunzătoare menționate în alineatul (1) litera (b) din acest articol vor consta în informații privind emisiunea sau programul de emisiune sau privind situația juridică și financiară a emitentului anterioară emisiunii instrumentului de piață monetară.

Justificare — Vezi alineatul 2.6 din aviz

Modificarea 4

Articolul 3 alineatul (2)

Trimiterea în articolul 1 alineatul (9) din Directiva 85/611/CEE la instrumentele de piață monetară ca instrumente tranzacționate în mod normal pe piața monetară se interpretează ca trimitere la instrumentele financiare care îndeplinesc unul din următoarele criterii:

- (i) au o scadență la emitere mai mică sau egală cu 397 de zile;
- (ii) au o scadență reziduală mai mică sau egală cu 397 de zile;
- (iii) suferă ajustări periodice ale randamentului în concordanță cu condițiile pieței monetare cel puțin o dată la 397 de zile;
- (iv) profilul de risc al acestora, incluzând riscurile de credit și de dobândă, corespunde cu cel al instrumentelor financiare care au scadența menționată la punctele (i) sau (ii), sau care sunt supuse ajustării randamentului menționată la punctul (iii).

Trimiterea în articolul 1 alineatul (9) din Directiva 85/611/CEE la instrumentele de piață monetară ca instrumente tranzacționate în mod normal pe piața monetară se interpretează ca trimitere la instrumentele financiare care, **fără a aduce atingere nici unei întârzieri suplimentare în decontare, așa cum se prevede în emisiune sau în programul de emisiune**, îndeplinesc unul din următoarele criterii:

- (i) au o scadență la emitere mai mică sau egală cu **un an** ~~397 de zile~~;
- (ii) au o scadență reziduală mai mică sau egală cu **un an** ~~397 de zile~~;
- (iii) suferă ajustări periodice ale randamentului în concordanță cu condițiile pieței monetare cel puțin o dată **pe an** ~~la 397 de zile~~;
- (iv) profilul de risc al acestora, incluzând riscurile de credit și de dobândă, corespunde cu cel al instrumentelor financiare care au scadența menționată la punctele (i) sau (ii), sau care sunt supuse ajustării randamentului menționată la punctul (iii).

Justificare — Vezi alineatul 2.7 din aviz

IV

(Informări)

INFORMĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE ȘI
ORGANELE UNIUNII EUROPENE

COMISIE

Rata de schimb a monedei euro ⁽¹⁾

12 februarie 2007

(2007/C 31/02)

1 euro =

Moneda	Rata de schimb	Moneda	Rata de schimb		
USD	dolar american	1,2956	RON	leu românesc nou	3,3961
JPY	yen japonez	157,94	SKK	coroana slovacă	34,705
DKK	coroana daneză	7,4537	TRY	lira turcească	1,8301
GBP	lira sterlină	0,66565	AUD	dolar australian	1,6745
SEK	coroana suedeză	9,1050	CAD	dolar canadian	1,5177
CHF	franc elvețian	1,6238	HKD	dolar Hong Kong	10,1234
ISK	coroana islandeză	88,38	NZD	dolar neozeelandez	1,8933
NOK	coroana norvegiană	8,0955	SGD	dolar Singapore	1,9933
BGN	leva bulgărească	1,9558	KRW	won sud-coreean	1 214,82
CYP	lira cipriotă	0,5791	ZAR	rand sud-african	9,4401
CZK	coroana cehă	28,310	CNY	yuan renminbi chinezesc	10,0500
EEK	coroana estoniană	15,6466	HRK	kuna croată	7,3548
HUF	forint maghiar	254,71	IDR	rupia indoneziană	11 716,76
LTL	litas lituanian	3,4528	MYR	ringgit Malaiezia	4,5266
LVL	lats leton	0,6965	PHP	peso Filipine	62,428
MTL	lira malteză	0,4293	RUB	rubla rusească	34,2140
PLN	zlot polonez	3,9198	THB	baht thailandez	43,727

(¹) Sursă: rata de schimb de referință publicată de către Banca Centrală Europeană.

**COMISIA ADMINISTRATIVĂ A COMUNITĂȚILOR EUROPENE PENTRU SECURITATEA
SOCIALĂ A LUCRĂTORILOR MIGRANȚI**

**Rate de conversie ale monedelor de schimb în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al
Consiliului**

(2007/C 31/03)

Articolul 107 alineatele (1), (2) și (4) din Regulamentul (CEE) nr. 574/72

Perioada de referință: ianuarie 2007

Perioada de aplicare: aprilie, mai și iunie 2007

01-2007	EUR	BGN	CZK	DKK	EEK	CYP	LVL	LTL	HUF
1 EUR =	1	1,95580	27,8402	7,45390	15,6466	0,578418	0,697532	3,45280	253,884
1 BGN =	0,511300	1	14,2347	3,811180	8,00010	0,295745	0,356648	1,76542	129,811
1 CZK =	0,0359192	0,0702509	1	0,267738	0,562014	0,0207763	0,0250548	0,124022	9,11931
1 DKK =	0,134158	0,262386	3,73499	1	2,09912	0,0775994	0,0935794	0,463221	34,0605
1 EEK =	0,0639116	0,124998	1,77931	0,476391	1	0,0369677	0,0445804	0,220674	16,2261
1 CYP =	1,72885	3,38129	48,1317	12,8867	27,0507	1	1,20593	5,96938	438,927
1 LVL =	1,43363	2,80389	39,9125	10,6861	22,4314	0,829236	1	4,95003	363,974
1 LTL =	0,289620	0,566439	8,06309	2,15880	4,53157	0,167521	0,202019	1	73,5298
1 HUF =	0,00393881	0,00770353	0,109657	0,0293595	0,0616290	0,00227828	0,00274745	0,0135999	1
1 MTL =	2,32937	4,55579	64,8503	17,3629	36,4468	1,34735	1,62481	8,04286	591,390
1 PLN =	0,257766	0,504138	7,17626	1,92136	4,03316	0,149096	0,179800	0,890014	65,4425
1 RON =	0,294796	0,576562	8,20719	2,19738	4,61255	0,170515	0,205630	1,017870	74,8439
1 SKK =	0,0287765	0,056281	0,801143	0,214497	0,450254	0,0166448	0,0200725	0,0993593	7,30587
1 SEK =	0,110138	0,215407	3,06626	0,820956	1,72328	0,0637057	0,0768246	0,380284	27,9622
1 GBP =	1,50737	2,94812	41,9655	11,2358	23,5852	0,871891	1,05144	5,20465	382,697
1 NOK =	0,120801	0,236264	3,36314	0,900442	1,89013	0,0698738	0,0842629	0,417103	30,6695
1 ISK =	0,0109860	0,0214865	0,305854	0,0818889	0,171894	0,00635453	0,00766312	0,0379326	2,78918
1 CHF =	0,619021	1,210680	17,2337	4,61412	9,68557	0,358053	0,431787	2,13736	157,159

01-2007	MTL	PLN	RON	SKK	SEK	GBP	NOK	ISK	CHF
1 EUR =	0,429300	3,87949	3,39218	34,7506	9,07954	0,663407	8,27805	91,0245	1,61545
1 BGN =	0,219501	1,98358	1,73442	17,7680	4,64237	0,339200	4,23256	46,5408	0,825981
1 CZK =	0,0154201	0,139348	0,121844	1,24822	0,32613	0,0238291	0,297341	3,26953	0,0580259
1 DKK =	0,057594	0,520465	0,455088	4,66207	1,21809	0,0890013	1,11057	12,2117	0,216726
1 EEK =	0,0274373	0,247945	0,216800	2,22097	0,580288	0,0423994	0,529064	5,81753	0,103246
1 CYP =	0,742197	6,70707	5,86458	60,0787	15,6972	1,14693	14,3115	157,368	2,79288
1 LVL =	0,615456	5,56174	4,86311	49,8194	13,0167	0,951078	11,8676	130,495	2,31596
1 LTL =	0,124334	1,12358	0,98244	10,0645	2,62962	0,192136	2,39749	26,3625	0,467868
1 HUF =	0,00169093	0,0152806	0,0133611	0,136876	0,0357626	0,00261303	0,0326057	0,358529	0,00636297
1 MTL =	1	9,03678	7,90165	80,9472	21,1496	1,54532	19,2827	212,030	3,76300
1 PLN =	0,110659	1	0,874387	8,95752	2,34039	0,171004	2,13380	23,4630	0,416409
1 RON =	0,126556	1,14366	1	10,2443	2,67661	0,195570	2,44033	26,8337	0,476229
1 SKK =	0,0123537	0,111638	0,0976148	1	0,261277	0,0190905	0,238213	2,61936	0,0464870
1 SEK =	0,0472821	0,427278	0,373607	3,82736	1	0,0730661	0,911725	10,02520	0,177922
1 GBP =	0,647114	5,84783	5,11327	52,3821	13,6862	1	12,4781	137,208	2,43509
1 NOK =	0,0518601	0,468648	0,409780	4,19793	1,09682	0,0801405	1	10,9959	0,195149
1 ISK =	0,00471631	0,0426203	0,0372666	0,381772	0,0997483	0,00728822	0,0909430	1	0,0177475
1 CHF =	0,265746	2,40149	2,09983	21,5114	5,62042	0,410663	5,12428	56,3461	1

1. Regulamentul (CEE) nr. 574/72 prevede ca rata de conversie într-o monedă a sumelor calculate într-o altă monedă de schimb este rata calculată de către Comisie pe baza mediei lunare, aferentă perioadei de referință definite la alineatul (2), a ratelor de schimb de referință publicate de Banca Centrală Europeană.
2. Perioada de referință este:
 - luna ianuarie pentru rate de conversie aplicabile de la 1 aprilie următor,
 - luna aprilie pentru rate de conversie aplicabile de la 1 iulie următor,
 - luna iulie pentru rate de conversie aplicabile de la 1 octombrie următor,
 - luna octombrie pentru rate de conversie aplicabile de la 1 ianuarie următor.

Ratele de conversie ale monedelor de schimb sunt publicate în al doilea *Jurnal Oficial al Uniunii Europene* (seria „C”) din lunile februarie, mai, august și noiembrie.

V

(Anunțuri)

PROCEDURI ADMINISTRATIVE

COMISIE

Program specific „Prevenirea și combaterea criminalității“**Acorduri-cadru de parteneriat**

(2007/C 31/04)

O cerere de propuneri pentru acorduri cadru de parteneriat este publicată pe site-ul Europa la:

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/isecc/funding_isecc_en.htm

Termenul limită pentru prezentarea propunerilor: 27 martie 2007.

PROCEDURI REFERITOARE LA PUNEREA ÎN APLICARE A POLITICII COMUNE
ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI

COMISIE

AJUTOR DE STAT — ITALIA

Ajutor de Stat Nr. C 49/2006 (ex NN 65/2006) — Poste Italiane SpA — Bancoposta

Remunerație plătită pentru distribuirea de produse financiare de economii poștale

Invitație de prezentare a observațiilor în temeiul articolului 88 alineatul (2) din Tratatul CE

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2007/C 31/05)

Prin scrisoarea din data de 22 noiembrie 2006, redactată în limba originală în paginile ce urmează acestui rezumat, Comisia a înștiințat Italia despre decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE privind măsura menționată mai sus.

Comisia a decis să nu ridice nici o obiecție cu privire la alte ajutoare/măsuri, după cum se descrie în scrisoarea ce urmează acestui rezumat.

Părțile interesate își pot prezenta observațiile privind măsura pentru care Comisia inițiază procedura în termen de o lună de la data publicării acestui rezumat și a scrisorii care urmează, la:

European Commission
Director-General for Competition
Directorate State Aid II
State Aid Greffe
B-1049 Brussels
Fax No.: (32-2) 296 12 42

Aceste observații vor fi comunicate Italiei. Păstrarea confidențialității asupra identității părții interesate care prezintă observațiile poate fi cerută în scris, enunțând motivele cererii.

REZUMAT

În conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului, orice ajutor ilegal poate fi recuperat de la destinatar.

1. MĂSURA SUPUSĂ EVALUĂRII

Măsurile supuse evaluării sunt presupusul drept exclusiv deținut de PI (Professional Indemnity — asigurare profesională) pentru distribuirea de produse de economii poștale și remunerația corespunzătoare plătită de CDP (Cassa Depositi e Prestiti — firmă italiană) către PI.

1.1. Economii poștale

- (1) Decretul Ministerului Economiei și Finanțelor din 6 octombrie 2004 ⁽¹⁾ (denumit în continuare „decretul”), privitor la decretul de lege nr. 269 din 30 septembrie 2003, definește, la articolul 1 alineatul (1), economiile poștale ca fiind o colectare de fonduri garantate prin Ajutor de Stat, realizată de CDP prin PI. (LP) *Libretti postali* și (BFP) *Buoni fruttiferi postali* sunt folosite în acest scop.

⁽¹⁾ Publicat în G.U. nr. 241 din 13.10.2004.

- (2) Articolul 1 alineatul (2) din decret menționează că economiile poștale, de exemplu strângerea de fonduri de către CDP prin PI, constituie un serviciu de interes economic general (SIEG).

1.2. Remunerația plătită de CDP pentru BFP și LP

- (3) O remunerație anuală este plătită de CDP către PI pentru distribuirea de BFP și LP. Din 2000, această remunerație a avut la bază convenții succesive.
- (4) Pentru a pregăti noua convenție (2006-2008), un studiu comparativ (denumit în continuare „studiul“) a fost condus de [...] (*) în ianuarie 2006, cu scopul de a identifica pentru CDP și PI remunerații de piață pentru BFP și LP. Studiul a fost transmis Comisiei de către Italia, ca anexă la scrisoarea din 21 aprilie 2006.
- (5) Metodologia studiului dezvoltă șase etape succesive:
- i) identificarea principalelor caracteristici ale fiecărui produs poștal,
 - ii) identificarea unui instrument financiar comparabil pentru fiecare produs poștal,
 - iii) definirea unui eșantion de referință,
 - iv) identificarea componentei economice de comparat,
 - v) cercetarea ratei de remunerație, și
 - vi) compararea ratei de remunerație cu rata plătită către PI de CDP.

1.3. Presupunerea drept exclusiv al PI de a distribui produse de economii poștale

- (6) Conform Italiei, baza legală pentru distribuirea de BFP și LP de către PI pe perioada 1993-2003 a fost constituită de Legea 197/83 și de decretul de lege 284/99. CDP a putut folosi alți operatori decât PI pentru a aduna resursele financiare necesare pentru a-și îndeplini misiunea (?).
- (7) Din 2003, prin transformarea CDP într-o societate publică cu răspundere limitată (SpA), decretul de lege nr. 269 din 30 septembrie 2003, la articolul 5 alineatul 7, a confirmat că CDP, pentru finanțarea zonei sale separate de operațiuni, are posibilitatea de a folosi atât produsele de economii poștale, cât și „fondurile derivate din emiterea de bilete, din împrumuturi și din alte tranzacții financiare, care pot fi garantate de Stat“.
- (8) Articolul 2 din decret prevede, de asemenea, că CDP își poate finanța operațiunile prin eliberarea de alte produse de economii poștale, realizând alte tranzacții, contractând obligațiuni financiare și emisiuni, inclusiv obligațiuni garantate de Stat (?).

2. EVALUAREA DE CĂTRE COMISIE

2.1. Absența unui drept exclusiv de distribuire a produselor de economii poștale

- (9) Nu există nici un astfel de drept exclusiv de distribuire.

2.2. Existența Ajutorului de Stat în remunerația plătită pentru distribuirea de BFP și LP

- (10) În 2002, luând în considerare sentința Ferring (*), Comisia a decis că sprijinul acordat de autoritățile italiene către PI din 1959 până în 1999 nu a constituit Ajutor de Stat, conform articolului 87 alineatul (1) din Tratat, deoarece nu a condus la nici o supracompensare a costurilor suplimentare provenind din misiunea de serviciu public. Acțiunile de economii poștale ale PI s-au încadrat în sfera deciziei.

(*) Secret de afaceri.

(?) Art. 3 alineatul (d) din Legea 197/83 stabilește că CDP își poate finanța operațiunile și prin fonduri provenind din emiterea de obligațiuni; art. 2 alineatul (3) din decretul de lege 284/99 stabilește că CDP își poate finanța operațiunile și prin fonduri provenind din produse financiare lansate de bănci și alți intermediari financiari.

(?) Garanția de la Stat este acordată după acordul Directorului General al Trezoreriei.

(*) Cazul C-53/00 Sentința Ferring S.A. a Curții de Justiție din 22.11.2001.

- (11) Sunt îndeplinite cele trei criterii de i) resurse de la Stat, ii) selectivitate și iii) efect asupra comerțului între statele membre și denaturarea concurenței.
- (12) În ceea ce privește criteriul avantajului, metodologia studiului, având ca scop identificarea remunerațiilor de piață ale CDP și PI pentru distribuirea de BFP și LP, este potrivită și aplicabilă pe perioada 2000-2006.
- (13) Ca o consecință a decretului din 6 octombrie 2004, colectarea de economii poștale a devenit SIEG ⁽⁵⁾.
- (14) Trebuie verificat mai ales dacă compensația nu depășește necesarul pentru acoperirea în întregime sau parțială a costurilor survenite din lichidarea obligației serviciilor publice, luând în considerare încasările relevante și un profit rezonabil, în timp ce (în absența unei proceduri de achiziții publice) nivelul necesar de compensație trebuie să fie determinat pe baza unei analize a costurilor, pe care o acțiune tipică, bine condusă și asigurată în mod corespunzător în cadrul aceluiași sector, l-ar atrage după sine, luând în considerare încasările și un profit rezonabil din lichidarea obligațiilor.

2.2.1 *Libretti postali*

- (15) Remunerațiile anuale plătite către PI pentru LP pe perioada 2000-2005 nu au constituit Ajutor de Stat.

2.2.2 *Buoni fruttiferi postali*

Produse comparabile

- (16) Metodologia folosită pentru a evalua conformitatea cu piața a taxei plătite către PI pentru BFP necesită găsirea unor elemente de comparație pentru diferitele BFP.
- (17) Comisia trebuie să își exprime îndoielile cu privire la elementele de comparație relevante care trebuie folosite în evaluarea conformității cu piața a taxelor de distribuire plătite către PI pentru BFP.
- (18) În plus, BFP cu termen fix nu sunt menționate în studiu, deoarece nu ar fi prevăzută nici o emisie a acestor obligațiuni. Totuși, cu scopul de a examina remunerațiile plătite către PI din 2000, Comisia consideră că este necesară o lărgire a întinderii studiului și includerea BFP cu termen fix.

Remunerație plătită către PI pentru plasarea de BFP

- (19) Comisia consideră că folosirea coeficienților de remunerație la depozitele medii poate să nu fie total relevantă, deoarece nu s-a demonstrat de către Italia dacă principalele costuri suportate de PI în administrarea de BFP sunt legate de operațiunile zilnice, inclusiv cumpărările și rambursarea BFP. Principala sursă de cost ar putea fi legată de plasarea noilor BFP. Faptul că remunerația PI a depins într-o mare măsură de plasarea anuală susține acest punct de vedere.
- (20) Coeficientul mediu de remunerație pentru 2006 este mai mare decât cel identificat în studiu, ca remunerație maximă pentru plasarea BFP. Situația provine din faptul că PI primește și retribuții suplimentare pentru administrarea BFP scrise și BFP dematerializate și pentru producerea de obligațiuni scrise (a se vedea mai jos).
- (21) Structura exactă și valorile diferitelor remunerații plătite către PI pentru BFP din 2000 nu sunt cunoscute de către Comisie în acest stadiu.
- (22) ABI (Associazione bancaria Italiana) a indicat valorile comisiilor pentru plasarea categoriei de obligațiuni de corporație, în funcție de o serie de factori, precum categoria emitentului, structura emisiunii, plasarea rețelei și gradul de complexitate a instrumentului. Remunerațiile plătite băncilor pentru plasarea obligațiunilor bancare în numele părților terțe sunt, de asemenea, menționate.

⁽⁵⁾ Comisia nu consideră că acordurile succesive de remunerație între CDP și PI sunt echivalente cu încredințarea unui SIEG.

- (23) Evoluția prețurilor obligațiunii de la data emiterii obligațiunilor poștale poate fi un indicator complementar.
- (24) Coeficienții de remunerație calculate de Comisie s-ar situa mai degrabă în zona superioară a remunerației de piață identificată de studiu, și cu mult peste coeficienții de retribuții evocate de ABI. Există, astfel, un risc de confruntare cu remunerații peste condițiile normale de piață.
- (25) Comisia are dificultăți în a înțelege de ce comparatorii identificați în a doua etapă a studiului nu sunt luați în considerare în a cincea etapă în care este determinată remunerația: adică pentru BFP de 18 luni, obligațiuni de la Stat (BOT și CTZ) ⁽⁶⁾ și pentru BFP obișnuite și indexate, Eurobonds pe termen mediu/lung ⁽⁷⁾.
- (26) În sfârșit, datele comunicate de Italia în scrisoarea sa din 31.07.2006 par să includă BFP deținute de Ministerul Economiei și Finanțelor (MEF) și nu pe cele deținute doar de CDP. Comisia se îndoiește că ratele de remunerație care țin de distribuirea BFP de către PI din partea CDP ar putea îngloba BFP deținute de ministerul mai sus menționat.

Remunerație plătită către PI pentru administrarea de documente BFP și contribuția la costurile de producere a obligațiunilor scrise

- (27) Remunerația suplimentară ar fi acordată pentru administrarea BFP scrise obișnuite și BFP cu termen fix. În plus, o cantitate fixă va fi transferată către PI ca remunerație pentru producerea obligațiunilor scrise. Autoritățile italiene nu oferă o justificare detaliată a acestor cantități în termeni de comparare a pieței; studiul indică faptul că nu poate fi găsită nici o remunerație comparabilă pe piață, deoarece piața bancară italiană nu mai comercializează obligațiuni scrise.
- (28) Ca o consecință, în acest stadiu, Comisia are dificultăți serioase în a evalua dacă remunerația plătită de CDP pentru producerea și administrarea de BFP scrise:
- i) a îndeplinit al treilea și al patrulea criteriu Altmark din 2004 și
 - ii) a fost conformă cu piața pe perioada 2000-2003.

2.3. Ilegalitatea Ajutoarelor de la Stat

- (29) Ajutorul, dacă ar exista, ar fi ilegal.

2.4. Compatibilitatea ajutorului plătit de CDP pentru BFP

Articolul 87 alineatele (2) și (3)

- (30) Nici una dintre excepțiile articolului 87 alineatele (2) și (3) nu se aplică în acest caz.

Articolul 86 alineatul (2)

- (31) Pentru a evalua compatibilitatea cu Tratatul compensației serviciului public acordat către PI, Comisia aplică dispozițiile în vigoare la timpul acordării ajutorului către PI ⁽⁸⁾.
- (32) Serviciile se confruntă cu dificultăți serioase în evaluarea compatibilității remunerațiilor plătite de CDP către PI pentru BFP, dacă aceste remunerații nu sunt Ajutor de la Stat.

⁽⁶⁾ Mai mult, în timp ce studiul consideră că remunerația pentru BFP de 18 luni (0,35 % la 0,70 %) trebuie să fie mai mare decât pentru BOT și CTZ (0,30 % și 0,20 %), nivelul diferenței potrivite nu este explicat.

⁽⁷⁾ Pentru Eurobonds pe termen mediu/lung, se pare că aproximativ 50 % din eșantionul folosit în studiu nu folosește nici o remunerație pe colectare. Acest lucru pare să nu fie luat în considerare.

⁽⁸⁾ Cadru comunitar pentru Ajutorul de la Stat sub formă de compensație din serviciul public (JO C 297 din 29.11.2005, p. 4).

TEXTUL SCRISORII

„La Commissione desidera informare l'Italia che, avendo esaminato le informazioni fornite dalle autorità italiane sulla misura in oggetto, ha deciso di considerare che parte della misura non configuri aiuto di Stato e di avviare, per la parte restante, il procedimento di cui all'articolo 88, paragrafo 2, del trattato CE.

1. PROCEDIMENTO

- (1) Il 30 dicembre 2005 l'Associazione Bancaria Italiana (ABI) presentava denuncia alla Commissione per una serie di presunti benefici a favore delle attività bancarie di Poste Italiane SpA (PI)⁽⁹⁾, svolte tramite la divisione pienamente integrata Bancoposta.
- (2) Stando alla denuncia, PI godrebbe di un presunto diritto di collocamento “in esclusiva” dei prodotti finanziari del risparmio postale concesso da Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP), e di una presunta sovracompensazione dei costi di collocamento. Un secondo vantaggio risulterebbe dall'esclusiva per tale servizio di collocamento: allontanare la clientela dagli omologhi prodotti bancari.
- (3) Con lettera del 7 febbraio 2006 la Commissione avanzava alcuni quesiti, nell'ambito in particolare del risparmio postale. Dopo aver chiesto proroga del termine di risposta, l'Italia ha replicato con lettera del 21 aprile 2006, protocollata il 24 aprile 2006. La Commissione ha poi chiesto ulteriori chiarimenti con lettera del 29 giugno 2006, cui l'Italia ha risposto con lettera del protocollata il 2 agosto 2006 e con lettera del 9 agosto 2006-31 luglio 2006 protocollata il 14 agosto 2006.
- (4) Il 30 marzo 2006 si è svolta una riunione con le autorità italiane e i rappresentanti di PI.
- (5) Il 20 aprile 2006 è stata inviata una lettera a ABI cui questa ha risposto con lettera dell'8 giugno 2006, protocollata il 14 giugno.

2. Attività di CDP e Poste Italiane/Bancoposta — Mercati interessati

2.1. Cassa Depositi e Prestiti

- (6) La missione di CDP è favorire lo sviluppo degli investimenti pubblici, delle opere infrastrutturali destinate alla fornitura dei servizi pubblici a carattere locale e delle grandi opere di interesse nazionale.
- (7) L'attività di CDP è incardinata in due distinti rami di azienda.
 - Il primo, denominato “gestione separata”, gestisce il finanziamento degli investimenti dello Stato, delle regioni, degli enti locali, degli enti pubblici e degli organismi di diritto pubblico. La raccolta del risparmio postale, garantito dallo Stato, rappresenta la maggiore fonte di provvista.
 - Il secondo ramo, denominato “gestione ordinaria”, è preposto al finanziamento di opere, di impianti, di reti e di dotazioni destinati alla fornitura di servizi pubblici e alle bonifiche. Allo scopo, CDP potrà raccogliere fondi con l'emissione di titoli, l'assunzione di finanziamenti e altre operazioni finanziarie, senza garanzia dello Stato.
- (8) CDP è stata trasformata da amministrazione dello Stato in società per azioni a fine 2003. Da allora, nonostante il trasferimento di 30 % del suo capitale azionario a 65 fondazioni bancarie⁽¹⁰⁾, CDP rimane sotto il controllo dello Stato.

2.2. Poste Italiane

- (9) PI è il fornitore del servizio postale universale in Italia e adempie l'obbligo di servizio postale universale⁽¹¹⁾ ai sensi della normativa nazionale⁽¹²⁾ e dei regolamenti sul servizio postale universale. Attualmente i servizi finanziari in generale non sono compresi nel mandato di servizio di interesse economico generale affidato a PI.

⁽⁹⁾ Nella presente decisione con PI si intende Poste Italiane SpA e, ove applicabile, il suo predecessore (Ente Poste Italiane, il servizio postale pubblico, ecc.).

⁽¹⁰⁾ A norma dell'articolo 5 del decreto legge 30 settembre 2003, n. 269, convertito in legge 24 novembre 2003, n. 326, le azioni di CDP SpA sono attribuite allo Stato. Inoltre, le fondazioni ed altri soggetti pubblici o privati possono solo detenere quote complessivamente di minoranza del capitale di CDP SpA.

⁽¹¹⁾ Il servizio postale universale comprende la raccolta, il trasporto, lo smistamento e la distribuzione degli invii postali fino a 2 kg e dei pacchi postali fino a 20 kg, nonché i servizi relativi agli invii raccomandati e agli invii assicurati.

⁽¹²⁾ Decreto legislativo 22 luglio 1999, n. 261 pubblicato nella GU n. 182 del 5.8.1999, e decreto 17 aprile 2000 del ministero delle Comunicazioni pubblicato nella GU n. 102 del 4.5.2000.

- (10) Il Gruppo Poste Italiane, oltre a garantire il servizio universale postale, è in grado di offrire prodotti e servizi integrati di comunicazione, logistici e finanziari su tutto il territorio nazionale. I dati principali per il 2005 sono ⁽¹³⁾:

Totale dipendenti (media annuale)	151 529
Aree territoriali	9
Filiali	140
Uffici postali	13 881

PRINCIPALI DATI ECONOMICI DEL GRUPPO POSTE ITALIANE

	<i>milioni di euro</i>
Ricavi totali	16 486,2
Ricavi delle vendite e prestazioni di cui:	15 207,9
— da Servizi Postali	5 207
— da Servizi Finanziari	4 001
— da Servizi Assicurativi	5 837
— da Altri Servizi	162
Altri ricavi	1 278
Utile netto	348,9

IL SETTORE POSTALE

	<i>volumi (n. pezzi)</i>
Prodotti e servizi	3 542 126 000
Corrispondenza (Posta Ordinaria, Prioritaria, Raccomandata, Assicurata, atti giudiziari, altra posta registrata)	1 892 195 000
Posta commerciale (Postatarget, cataloghi, posta non indirizzata, ecc.)	1 246 731 000
Periodici (stampe, gadget, libri, ecc.)	18 053 000
Comunicazioni elettroniche (telegrammi, fax, telex)	44 130 000
Corriere Espresso (Poste Italiane e Sda)	20 396 000
Pacchi	

IL RISPARMIO POSTALE

Libretti di risparmio, buoni fruttiferi e conti correnti postali: ammontare complessivo	267 636 milioni di euro
Polizze vita: importi sottoscritti	5 834 milioni di euro
Conto Bancoposta: numero di conti correnti in essere	4 583 000
Carta Postepay: numero carte emesse	1 700 000

- (11) Nel 2004 le attività finanziarie di PI hanno rappresentato il 42 % dei suoi ricavi totali (la percentuale più alta in Europa) ⁽¹⁴⁾.
- (12) Prima del dicembre 2003 PI era posseduta per il 100 % dallo Stato italiano.
- (13) Nel dicembre 2003 lo Stato italiano ha disposto il trasferimento di 35 % del capitale sociale di PI presso CDP. PI resta tuttavia un soggetto privato controllato dallo Stato.

⁽¹³⁾ Fonte: sito web PI; settembre 2006.

⁽¹⁴⁾ Cfr. lo studio di PriceWaterhouseCoopers *The Impact on Universal Service of the Full Market Accomplishment of the Postal Internal Market in 2009, Final Report*, maggio 2006.

Servizi postali

- (14) Stando a uno studio recente ⁽¹⁵⁾, il mercato postale italiano era relativamente aperto alla concorrenza prima dell'attuazione della prima direttiva postale ⁽¹⁶⁾. Operatori diversi da PI potevano già distribuire corrispondenza pubblicitaria indirizzata e posta ibrida. Inoltre, alcuni operatori postali locali erano attivi nella distribuzione di corrispondenza nell'ambito di un rapporto di subappalto con PI. Dopo l'attuazione della direttiva 97/67 sui servizi postali, le modalità di recapito della posta ibrida sono state fatte rientrare fra i servizi riservati, con la conseguente interruzione dei rapporti di subappalto. La posta transfrontaliera in entrata e in uscita fa integralmente parte dell'ambito riservato di PI. Dal 1° gennaio 2003 è stata recepita nella legislazione italiana la seconda direttiva postale ⁽¹⁷⁾ che prevede il pieno completamento del mercato postale interno entro il 1° gennaio 2009, con la limitazione dei prodotti riservati fino a 100 gr per la corrispondenza e al triplo della tariffa base della posta prioritaria. Inoltre, restano fra i servizi riservati le prestazioni di *back office* e il recapito della posta all'ingrosso. Il mercato postale è ora relativamente aperto *de jure*, essendo ormai liberalizzata la consegna della pubblicità diretta per corrispondenza. Le regole di ingresso non sono considerate severe ⁽¹⁸⁾.
- (15) Il 19 ottobre 2006 la Commissione ha adottato una proposta finalizzata alla completa apertura dei mercati postali dell'UE alla concorrenza entro il 2009, in linea con la scadenza fissata nell'attuale direttiva postale.

Servizi finanziari

- (16) Con decreto del Presidente della Repubblica 14 marzo 2001, n. 144 sono stati disciplinati i servizi di tipo bancario e finanziario esercitabili da PI, che costituiscono le attività di Bancoposta. Tali attività comprendono: raccolta di risparmio tra il pubblico sotto ogni forma; prestazione dei servizi di pagamento; intermediazione in cambi; promozione e collocamento di finanziamenti concessi da banche e altri intermediari finanziari abilitati; prestazione di alcuni servizi di investimento (negoiazione per conto terzi e collocamento e raccolta ordini, con l'esclusione quindi della negoziazione per conto proprio e della gestione di patrimoni su base individuale). Viene escluso esplicitamente che Poste Italiane possa esercitare l'attività di finanziamento.
- (17) Bancoposta, che è una divisione commerciale integrata di PI, può essere considerata un istituto di risparmio e un intermediario finanziario. Pur non essendo una banca, si serve dei numerosi uffici postali di PI per il proprio funzionamento e per offrire prodotti bancari e finanziari.
- (18) I 13 881 sportelli postali, in media almeno uno per comune, che fanno di PI la più grande rete bancaria in Italia, sono da considerarsi un vantaggio piuttosto che un onere: ai loro costi provvedono essenzialmente i servizi finanziari, quindi non costituirebbero un onere per il fornitore del servizio universale. In un rapporto pubblicato nel 2004 l'agenzia di *rating* Fitch dichiara che PI possiede una capacità di raggiungere l'intera popolazione italiana che nessuna banca nazionale potrà eguagliare in un prossimo futuro ⁽¹⁹⁾. L'agenzia ritiene inoltre che PI abbia posto lo sviluppo dei servizi finanziari al centro della sua strategia.
- (19) PI offre un'ampia gamma di servizi finanziari concorrenti con quelli offerti dal sistema bancario:
- servizi di raccolta del risparmio diretta, indiretta e relativi impieghi;
 - servizi di pagamento;
 - collocamento di prodotti finanziari e di investimento.
- (20) Ai fini della presente decisione, l'elemento più rilevante riguarda gli strumenti di raccolta, in particolare del risparmio postale in quanto PI raccoglie fondi in nome e per conto di CDP collocando i buoni fruttiferi postali e i libretti di risparmio postale.
- (21) Negli ultimi anni, inoltre, PI ha sensibilmente ampliato la gamma degli strumenti di pagamento offerti alla propria clientela, affiancando a quelli tradizionali della sua operatività (bollettini postali e vaglia postali) anche gli strumenti un tempo tipicamente offerti dalle banche (carte di debito e di credito, bonifici, servizi di addebito in conto per il pagamento di bollette) ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁵⁾ *Development of competition in the European postal sector*, ECORYS-NEL, luglio 2005.

⁽¹⁶⁾ Direttiva 97/67/CE concernente regole comuni per lo sviluppo del mercato interno dei servizi postali comunitari e per il miglioramento della qualità del servizio (GU L 15 del 21.1.1998, pag. 14).

⁽¹⁷⁾ Direttiva 2002/39/CE del Parlamento europeo e del Consiglio, del 10 giugno 2002, che modifica la direttiva 97/67/CE per quanto riguarda l'ulteriore apertura alla concorrenza dei servizi postali della Comunità (GU L 176 del 5.7.2002, pag. 21).

⁽¹⁸⁾ *Development of competition in the European postal sector*, ECORYS-NEL, luglio 2005.

⁽¹⁹⁾ Fitchratings, rapporto speciale del 9.7.2004, *The European Regulated Mail Sector: Tomorrow's Deliveries*.

⁽²⁰⁾ In alcuni casi (carte di debito e servizi di addebito in conto per il pagamento di bollette) i servizi vengono prodotti dallo stesso operatore postale, mentre in altri l'offerta è resa possibile da accordi commerciali nei quali Bancoposta si pone quale distributore di servizi prodotti da terzi (operatori del settore bancario nel caso delle carte di credito).

- (22) Da ultimo, PI colloca i seguenti prodotti finanziari e di investimento:
- obbligazioni strutturate emesse da banche;
 - polizze assicurative emesse da Poste Vita ⁽²¹⁾;
 - fondi comuni di Bancoposta Fondi SGR, società di gestione patrimoniale ⁽²²⁾;
 - finanziamenti per conto terzi. Vengono offerti prestiti personali e mutui per conto di banche.

3. MISURE SOTTOPOSTE A VALUTAZIONE

- (23) Le misure oggetto di valutazione nella presente decisione sono il presunto diritto esclusivo di collocamento dei prodotti del risparmio postale riconosciuto a PI e la corrispondente remunerazione versata a PI da CDP.

3.1. Risparmio postale

- (24) Il decreto 6 ottobre 2004 ⁽²³⁾ del ministero dell'Economia e delle Finanze (di seguito "decreto") relativo al decreto legge 30 settembre 2003, n. 269, definisce all'articolo 1, comma 1, il risparmio postale come "la raccolta di fondi, con obbligo di rimborso assistito dalla garanzia dello Stato, effettuata dalla CDP SpA avvalendosi di Poste italiane SpA".
- (25) Secondo l'articolo 1, comma 2, del decreto, il risparmio postale, ossia la raccolta di fondi effettuata da CDP per il tramite di PI, costituisce servizio di interesse economico generale.

Libretti postali

- (26) I libretti di risparmio postale sono strumenti di raccolta garantiti dallo Stato, e quindi a basso profilo di rischio. I libretti di risparmio postale si distinguono in libretti nominativi e libretti al portatore ⁽²⁴⁾. Fra le principali operazioni effettuate su libretto postale figurano i versamenti e i prelievi e l'accredito pensione. L'attuale rendimento è dell'1,40 % ⁽²⁵⁾. Gli interessi sono capitalizzati al 31 dicembre di ogni anno e sono soggetti a una ritenuta fiscale pari al 27 %.
- (27) I libretti non comportano alcuna spesa di apertura e di gestione.

Buoni fruttiferi postali

- (28) I buoni fruttiferi postali (BFP) sono strumenti di raccolta garantiti dallo Stato, e quindi a basso profilo di rischio. Si configurano come *one-coupon bond*, con incorporata un'opzione *put* di tipo americano che consente al risparmiatore di chiedere il rimborso, ad un prezzo prefissato, in qualunque momento della vita del buono. Gli interessi sono liquidati in un'unica soluzione al momento del rimborso e sono assoggettati alla ritenuta fiscale del 12,5 %.
- (29) I buoni fruttiferi postali indicizzati introdotti a partire da ottobre 2003 garantiscono, oltre ad un tasso fisso annuale di rendimento determinato al momento dell'emissione, un premio a scadenza legato all'andamento di un indice azionario ⁽²⁶⁾ o all'inflazione.
- (30) I buoni a termine non sono più sottoscrivibili dal 2003 e avevano una durata massima di 7 anni.
- (31) I buoni a 18 mesi sono stati introdotti nel 2005 colmando la lacuna esistente per questa particolare durata.

⁽²¹⁾ Poste Vita SpA è posseduta da PI per il 100 %.

⁽²²⁾ Bancoposta Fondi SpA SGR è posseduta da PI per il 99 %.

⁽²³⁾ Pubblicato in GU n. 241 del 13 ottobre 2004.

⁽²⁴⁾ I libretti nominativi rappresentano il 99 % del totale (fonte: Bilancio 2004 di CDP).

⁽²⁵⁾ 1,65 % per i libretti speciali per minori di età.

⁽²⁶⁾ Dow Jones Euro Stoxx 50. Cfr. Bilancio 2004 di CDP.

- (32) Le quattro principali tipologie di buoni fruttiferi postali sono pertanto le seguenti:

Tabella 1

BFP	Durata massima	Stock CDP al 31.12.2005 (miliardi di EUR)
BFP ordinari	20 anni	50,4
BFP indicizzati a scadenza	7 anni	1,6
BFP 18 mesi	18 mesi	1,9
BFP a termine	7 anni	4,1

- (33) Poiché sono emessi a rubinetto, l'importo totale di ciascuna emissione non è stabilito in anticipo.
- (34) Il servizio di collocamento, la gestione e il rimborso dei buoni fruttiferi postali e di altre operazioni ad essi relative sono esenti da commissione e altri oneri a carico dei risparmiatori.

Consistenze della raccolta

- (35) Secondo ABI, gli importi detenuti dalle famiglie italiane nella forma di prodotti del risparmio postale e loro principali concorrenti sono:

Tabella 2

(miliardi EUR)		dic. 1999	dic. 2004
BFP	BFP ⁽¹⁾	113	160
	Titoli di Stato	126	203
	Fondi obbligazionari euro-governativi	156	160
Libretti	Libretti di risparmio postali	36	60
	Depositi a risparmio bancari	69	74

⁽¹⁾ Quando, nel 2003, CDP è stata trasformata in società per azioni, il Ministero dell'Economia e delle Finanze le ha trasferito parte dello stock BFP di più recente emissione (25 miliardi di euro).

3.2. Remunerazione da CDP per il collocamento dei BFP e dei libretti postali

- (36) Il decreto stabilisce, agli articoli 5 e 8, che il costo della raccolta sotto forma di buoni postali fruttiferi e libretti di risparmio postale deve allinearsi rispettivamente al costo equivalente dell'indebitamento e al costo di raccolta a breve termine del Tesoro sul mercato.
- (37) Stando ai bilanci di CDP, il costo medio della raccolta è stato del 2,6 % nel 2004 e del 2,3 % nel 2005. Lo *spread* attività fruttifere — passività onerose è stato del 2,2 % nel 2004 contro l'1,5 % nel 2005.
- (38) CDP corrisponde a PI una remunerazione annuale per l'attività di collocamento dei prodotti del risparmio postale, basata su convenzioni successive.
- (39) Secondo ABI, dalla relazione della Corte dei conti si evince che, al 31 dicembre 2001, la convenzione prevedeva:
- una remunerazione per sottoscrizioni di buoni postali fruttiferi pari al 2 %;
 - una remunerazione a scaglioni per la raccolta netta dei libretti;
 - per la partecipazione ai costi di produzione uno 0,551 % per le consistenze sui libretti e uno 0,033 % per le consistenze sui buoni postali fruttiferi;
 - una remunerazione per “il miglioramento del servizio” applicabile alle consistenze accertate al 31 dicembre 1998 pari allo 0,33 % per le consistenze sui libretti e allo 0,1 % per le consistenze sui buoni postali fruttiferi.

- (40) Nel 2003 è stata stipulata una nuova convenzione di durata triennale (2003-2005). Risulta che questa sia commisurata al conseguimento di obiettivi prefissati da CDP e che preveda:
- una remunerazione legata alla performance per il collocamento e la gestione dei libretti postali, pari allo 0,48 % — 0,90 % della giacenza media giornaliera;
 - per i BFP una remunerazione per l'attività di collocamento, per quella di gestione e per la partecipazione ai costi di produzione. La remunerazione del servizio di collocamento dei BFP è stata pari al [...] (*) % della raccolta annua; la remunerazione del servizio di gestione amministrativo-contabile dei BFP cartacei ordinari e a termine è stata dello [...] % del capitale medio annuo, e dello [...] % del capitale medio annuo per i BFP dematerializzati; il rimborso per la produzione di buoni cartacei è stato di [...] di euro l'anno.
- (41) Per preparare la nuova convenzione (2006-2008) è stato commissionato, nel gennaio 2006, uno studio di *benchmarking* a [...] (di seguito "lo studio") finalizzato a determinare la remunerazione di mercato CDP/PI per i prodotti del risparmio postale. Lo studio è stato trasmesso alla Commissione dalle autorità italiane in allegato alla lettera del 21 aprile 2006.
- (42) L'approccio metodologico dello studio si articola in sei fasi successive:
- i) individuazione delle caratteristiche dei prodotti del risparmio postale;
 - ii) identificazione di prodotti di raccolta simili ai prodotti del risparmio postale;
 - iii) identificazione del campione di riferimento su cui sviluppare l'analisi;
 - iv) identificazione delle componenti economiche considerate nell'analisi;
 - v) determinazione delle percentuali di remunerazione;
 - vi) confronto tra la remunerazione di mercato e la remunerazione di CDP a PI.
- (43) Seguono le principali conclusioni cui è giunto lo studio.
- Per i BFP a lungo termine, prodotti finanziari assimilabili sono le obbligazioni *corporate* con rating pari o superiore a BBB di *Standard&Poor's* e/o Baa2 di *Moody's*. Le commissioni di collocamento sono analizzate in base a due sottocategorie: da un lato le strutture *inflation-linked* per i BFP ordinari, dall'altro le strutture *equity-linked* per i BFP indicizzati.
 - Per i BFP a 18 mesi, prodotti finanziari assimilabili sono le obbligazioni *corporate* con rating pari o superiore a A- di *Standard&Poor's* e/o A3 di *Moody's*.
 - Per i libretti, prodotti finanziari assimilabili sono i libretti di deposito a risparmio bancari.
 - Il benchmark di mercato e la remunerazione che CDP e PI dovranno contemplare sono:

Tabella 3

(in %)		Benchmark		Remunerazione di PI
		Min	Max	
Libretti	remunerazione su giacenza media	1,10		[...]
BFP ordinari	remunerazione su importi collocati	1,35	3,05	[...] ⁽¹⁾
BFP indicizzati	remunerazione su importi collocati	1,80	3,45	[...] ⁽²⁾
BFP 18 mesi	remunerazione su importi collocati	0,48	1,25	[...]

⁽¹⁾ Tale percentuale di remunerazione è corrisposta in caso di raggiungimento dell'obiettivo di raccolta netta stabilito dalla convenzione. Se l'obiettivo non è raggiunto, la remunerazione è decurtata in funzione dei risultati di PI.

⁽²⁾ Vedi sopra.

(*) L'informazione è coperta dal segreto d'ufficio.

- (44) Lo studio riporta inoltre che:
- in caso di mancato raggiungimento dell'obiettivo di raccolta netta dei libretti e dei BFP, è prevista una riduzione della remunerazione di PI;
 - è prevista una remunerazione dell'attività di gestione dello [...] % sui capitali medi annui per i buoni cartacei, e dello [...] % sui capitali medi annui per i buoni dematerializzati; il rimborso forfetario per la produzione di buoni cartacei è di [...] di euro l'anno.
- (45) Secondo l'Italia, la remunerazione da CDP per il collocamento del risparmio postale è stata la seguente:

Tabella 4

Remunerazione (Mio EUR)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (*)
Libretti	529	387	511	456	538	558	606
BFP	309	439	316	452	474	600	550
Totale	838	826	827	908	1 012	1 158	1 156
Giacenza media	154 589	167 321	181 210	194 364	210 720	226 690	239 909
Remunerazione %	0,54 %	0,49 %	0,46 %	0,47 %	0,48 %	0,51 %	0,48 %

(*) dati previsionali

- (46) Stando ai bilanci di CDP, la commissione corrisposta a PI varia in larga misura in funzione dei volumi di raccolta e consente a CDP di mantenere un'eccezionale flessibilità operativa e una struttura di costi estremamente snella.
- (47) ABI ritiene che PI venga remunerata in misura superiore:
- alle commissioni fissate *ex lege* per il collocamento dei titoli di Stato;
 - alle commissioni ottenute dalle banche per il collocamento di obbligazioni emesse da terzi.
- Ciò rappresenterebbe un aiuto di Stato a danno delle banche, le quali potrebbero prestare lo stesso servizio a condizioni migliori con minori oneri a carico dello Stato.
- (48) Inoltre, secondo ABI le commissioni per il collocamento di *corporate bonds* variano da 0,5 % a 6 % e dipendono da una molteplicità di fattori quali, ad esempio, il *rating* dell'emittente, la struttura dell'emissione, la rete di collocamento, il grado di complessità del titolo. Le commissioni richieste dalle banche per il collocamento per conto terzi di obbligazioni bancarie sono pari, in media, all'1/1,5 % dell'ammontare collocato.

3.3. Presunta concessione a PI del diritto esclusivo di collocamento dei prodotti del risparmio postale

- (49) ABI ritiene che fino alla privatizzazione di CDP nel 2003, l'attività di collocamento svolta da PI è stata consentita in esclusiva da un soggetto pubblico a uno privato senza alcuna procedura di evidenza pubblica, in violazione dei principi di libera concorrenza. Oggi viene concessa in esclusiva da un soggetto privato controllato dallo Stato (CDP) a un altro soggetto privato controllato dallo Stato e da CDP.

- (50) Secondo le autorità italiane, la base giuridica per la concessione a PI del servizio di collocamento dei BFP e dei libretti era costituita, nel periodo 1993-2003, dalla legge 197/83 e dal decreto legislativo 284/99. CDP era autorizzata ad avvalersi di operatori diversi da PI per la raccolta delle risorse finanziarie necessarie all'esercizio delle proprie funzioni ⁽²⁷⁾.
- (51) Dal 2003, con la trasformazione di CDP in società per azioni, il decreto legge 30 settembre 2003, n. 269 conferma all'articolo 5, comma 7, che CDP finanzia le attività della sua gestione separata utilizzando sia i prodotti del risparmio postale sia "fondi provenienti dall'emissione di titoli, dall'assunzione di finanziamenti e da altre operazioni finanziarie, che possono essere assistiti dalla garanzia dello Stato".
- (52) Inoltre, a norma dell'articolo 2 del decreto 6 ottobre 2004 CDP è autorizzata, per il reperimento delle risorse necessarie, ad emettere altri prodotti del risparmio postale, nonché ad effettuare operazioni, contrarre finanziamenti ed emettere titoli, anche assistiti dalla garanzia dello Stato ⁽²⁸⁾.
- (53) L'Italia ha confermato che nessuna banca o intermediario finanziario ha mai espresso a CDP la volontà di collocare prodotti finanziari emessi dalla stessa CDP.

4. VALUTAZIONE

- (54) Nel 2002, vista la sentenza Ferrino ⁽²⁹⁾, la Commissione ha deciso che il sostegno fornito dal governo italiano a PI per il periodo 1959-1999 non costituiva aiuto di Stato ai sensi dell'articolo 87, paragrafo 1, del trattato, non avendo dato luogo a sovracompensazioni dei costi netti supplementari della missione di servizio universale affidata alla società ⁽³⁰⁾. Le attività di risparmio postale di PI rientravano nell'ambito di quella decisione.

4.1. Assenza di diritto esclusivo di collocamento

- (55) Il quadro giuridico applicabile a CDP, esposto alla sezione 3.3 della presente decisione, non sancisce nessun diritto esclusivo di collocamento *de jure*.
- (56) ABI, cui sono stati inviati quesiti al riguardo con lettera del 20 aprile, non ha risposto alle argomentazioni esposte dalla Commissione.
- (57) Inoltre, ad oggi non risulta che nessun operatore diverso da PI abbia mai espresso la volontà di collocare prodotti finanziari per nome e per conto della CDP, né che alcuna richiesta di terzi sia rimasta insoddisfatta.
- (58) È indubbio tuttavia che CDP si sia avvalsa soltanto di PI per la raccolta di risorse finanziarie, nell'ambito di convenzioni successive stipulate tra i due soggetti. Essendo ovvio il vantaggio di CDP nel servirsi di Poste per la raccolta fondi, vista soprattutto l'estensione geografica della rete, la questione residua che la Commissione deve elucidare è se la remunerazione corrisposta a PI sia o meno conforme al mercato.

4.2. Aiuto pubblico nella remunerazione per il collocamento dei BFP e dei libretti postali

- (59) Per stabilire se una misura costituisca aiuto di Stato ai sensi dell'articolo 87, paragrafo 1, la Commissione deve valutare se l'aiuto:
- è concesso dallo Stato, ovvero mediante risorse statali;
 - conferisce un vantaggio economico;
 - può falsare la concorrenza favorendo talune imprese o talune produzioni;
 - incide sugli scambi fra Stati membri.

⁽²⁷⁾ L'articolo 3, lettera d) della legge 197/83 stabilisce che CDP per l'attuazione dei suoi fini istituzionali utilizza anche i fondi provenienti dall'emissione di titoli; l'articolo 2, comma 3 del D.Lgs 284/99 stabilisce che CDP può inoltre avvalersi di banche e di intermediari finanziari autorizzati per il collocamento di prodotti finanziari.

⁽²⁸⁾ La garanzia dello Stato è concessa previa autorizzazione rilasciata con decreto del direttore generale del Tesoro.

⁽²⁹⁾ Causa C-53/00 Ferring S.A., sentenza della Corte di giustizia del 22 novembre 2001.

⁽³⁰⁾ GUL 282 del 19.10.2002.

- (60) I BFP e i libretti richiedono un'analisi separata in quanto sussistono differenze nella valutazione in relazione al criterio del vantaggio. L'analisi degli altri tre criteri può invece essere svolta congiuntamente per entrambi i prodotti.

4.2.1. **Risorse statali, selettività, incidenza sugli scambi e distorsione della concorrenza**

Risorse statali

- (61) Per configurare aiuto di Stato, i vantaggi devono essere imputabili allo Stato e concessi direttamente o indirettamente mediante risorse statali.
- (62) La remunerazione è a carico di CDP, che è un operatore controllato dallo Stato, e si fonda su specifiche leggi e decreti applicabili a CDP e al risparmio postale, e su convenzioni tra CDP e PI.
- (63) Pertanto, nel presente caso ricorrono entrambe le condizioni cumulative citate sopra. Le remunerazioni corrisposte a PI/Bancoposta gravano su risorse statali.

Selettività

- (64) L'articolo 87, paragrafo 1, vieta gli aiuti che "favoriscano talune imprese o talune produzioni", cioè gli aiuti selettivi.
- (65) La remunerazione per il collocamento del risparmio postale è limitata a PI, quindi è selettiva.

Incidenza sugli scambi e distorsione della concorrenza

- (66) L'articolo 87, paragrafo 1, vieta anche gli aiuti che incidono sugli scambi tra Stati membri e falsano o minacciano di falsare la concorrenza.
- (67) Nel valutare tali due condizioni, la Commissione non è tenuta a dimostrare un'incidenza effettiva degli aiuti sugli scambi tra gli Stati membri o un'effettiva distorsione della concorrenza, ma deve solamente esaminare se gli aiuti siano idonei a incidere su tali scambi e a falsare la concorrenza⁽³¹⁾. Allorché un aiuto finanziario concesso da uno Stato membro rafforza la posizione di un'impresa nei confronti di altre imprese concorrenti negli scambi intracomunitari, questi sono da considerarsi influenzati dall'aiuto.
- (68) Non è necessario che PI partecipi essa stessa agli scambi intracomunitari. Infatti, quando uno Stato membro concede un aiuto ad un'impresa, l'attività sul mercato nazionale può essere mantenuta o incrementata, con la conseguente diminuzione delle possibilità per le imprese con sede in altri Stati membri di penetrare nel mercato di tale Stato membro. Inoltre, il rafforzamento di un'impresa che fino a quel momento non partecipava a scambi intracomunitari può metterla nella condizione di penetrare nel mercato di un altro Stato membro.
- (69) Come indicato nella sezione 2 della presente decisione "Attività di CDP e Poste Italiane/Bancoposta — Mercati interessati", nel settore postale italiano esisteva una certa concorrenza anche prima della graduale liberalizzazione promossa dalla normativa comunitaria.
- (70) È noto che la principale sfida per gli operatori del settore postale pubblico europeo è l'incremento della pressione concorrenziale in tutti i segmenti di mercato — corrispondenza, pacchi e corriere espresso. Mentre i mercati dei pacchi e del corriere espresso sono aperti alla concorrenza da decenni, nel segmento della corrispondenza i monopoli legali hanno fortemente ostacolato lo sviluppo della concorrenza. Secondo le autorità nazionali di regolamentazione e gli operatori postali pubblici la concorrenza nei segmenti pacchi e corriere espresso è notevole tanto sul piano nazionale che internazionale, mentre nel segmento della corrispondenza è appena emergente⁽³²⁾.
- (71) In particolare, i servizi di corriere espresso, i servizi di inoltro pacchi per l'utenza commerciale e i servizi logistici sono stati sviluppati in Italia da imprese private, alcune delle quali, come TNT e DHL, con sede in altri Stati membri. Da un rapporto pubblicato nel 2004 dalla Commissione⁽³³⁾ emerge che alcuni operatori postali (*Royal Mail* nel Regno Unito, *TPG* nei Paesi Bassi, *Deutsche Post* in Germania e *La Poste* in Francia) hanno acquisito imprese basate in Italia, attive nei servizi postali.

⁽³¹⁾ Si veda, ad esempio, la sentenza della Corte di giustizia nella causa C-372/97 *Repubblica italiana contro Commissione*, Racc. 2004 pagina I-0367, punto 44.

⁽³²⁾ Rapporto *The Evolution of the Regulatory Model for European Postal Services* di WIK Consult, luglio 2005.

⁽³³⁾ Rapporto *Main developments in the European Postal Sector* di WI Consult, luglio 2004. Cfr. tabella 5.1.6 "Distribuzione geografica e area commerciale dei Big Four (1998 e precedenti, fino al giugno 2004)".

- (72) Relativamente ai servizi finanziari, la Commissione ricorda che il settore bancario è aperto alla concorrenza da molti anni. La progressiva liberalizzazione ha sviluppato la concorrenza cui aveva probabilmente già dato il via la libera circolazione dei capitali prevista dal trattato CE.
- (73) Inoltre, come si è già visto nel precedente caso di aiuti di Stato relativo all'Ente Poste Italiane/PI⁽³⁴⁾, PI compete con operatori bancari e finanziari che offrono servizi finanziari in larga misura sostituibili ai suoi prodotti. Soprattutto distribuendo prodotti finanziaria, PI compete con banche e broker assicurativi. Oltre a ciò, negli ultimi anni PI/Bancoposta ha sensibilmente ampliato la gamma degli strumenti di pagamento offerti alla propria clientela, affiancando a quelli tradizionali della sua operatività (bollettini postali e vaglia postali) anche gli strumenti un tempo tipicamente offerti dalle banche (carte di debito e di credito, bonifici, servizi di addebito in conto per il pagamento di bollette). In alcuni casi (carte di debito e servizi di addebito in conto) il servizio è fornito direttamente da Bancoposta; in altri Bancoposta si pone quale distributore di servizi prodotti da terzi (operatori del settore bancario nel caso delle carte di credito). Questi sviluppi hanno aumentato la sostituibilità fra i servizi finanziari di PI e quelli offerti dagli operatori del settore bancario.
- (74) Diverse banche, di vari Stati membri, operano in Italia direttamente, attraverso filiali o uffici di rappresentanza, oppure indirettamente, controllando banche ed enti finanziari con sede in Italia. Le operazioni transfrontaliere di capitale che hanno di recente coinvolto banche italiane come Antonveneta e BNL confermano questa situazione.
- (75) La Commissione ritiene inoltre che la misura ostacoli l'entrata nel mercato italiano di imprese stabilite in altri Stati membri.
- (76) Per concludere, esistono scambi tra gli Stati membri nel settore dei servizi postali e finanziari. La remunerazione per il collocamento dei prodotti del risparmio postale corrisposta a PI ne rafforzano la posizione rispetto ai concorrenti postali o bancari negli scambi intracomunitari. Di conseguenza, la misura può falsare la concorrenza tra imprese e gli scambi tra Stati membri.

4.2.2. *Vantaggio economico*

- (77) Per configurare aiuto di Stato, la misura deve favorire le imprese beneficiarie.
- (78) La Commissione ritiene che l'approccio metodologico dello studio, finalizzato a determinare la remunerazione di mercato CDP/PI per il collocamento del risparmio postale, è appropriato e applicabile al periodo 2000-2006.
- (79) Per effetto del decreto 6 ottobre 2004, la raccolta del risparmio postale è diventata servizio di interesse economico generale⁽³⁵⁾.
- (80) Risulta chiaramente dalla giurisprudenza della Corte di giustizia delle Comunità europee⁽³⁶⁾ che, affinché una compensazione degli obblighi di servizio pubblico possa sottrarsi alla qualificazione di aiuto di Stato ai sensi dell'articolo 87, paragrafo 1, del trattato, devono ricorrere talune condizioni.
- (81) Nella sentenza *Altmark*, la Corte ha precisato le condizioni alle quali una compensazione degli obblighi di servizio pubblico può non costituire aiuto di Stato:
- In primo luogo, l'impresa beneficiaria deve essere effettivamente incaricata dell'adempimento di obblighi di servizio pubblico e detti obblighi devono essere definiti in modo chiaro.
 - (...) In secondo luogo, i parametri sulla base dei quali viene calcolata la compensazione devono essere previamente definiti in modo obiettivo e trasparente (...).
 - (...) In terzo luogo, la compensazione non può eccedere quanto necessario per coprire interamente o in parte i costi originati dall'adempimento degli obblighi di servizio pubblico, tenendo conto dei relativi introiti agli stessi nonché di un margine di utile ragionevole per il suddetto adempimento (...).

⁽³⁴⁾ Decisione del 12.3.2002 nella causa C 47/98 (GU C 282 del 19.10.2002, pag. 29).

⁽³⁵⁾ La Commissione non ritiene che le convenzioni successive tra CDP e PI equivalgano al conferimento di un servizio di interesse economico generale.

⁽³⁶⁾ Sentenza nella causa C-280/00 *Altmark Trans GmbH e Regierungspräsidium Magdeburg contro Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Racc. 2003 pagina I-07747, e cause riunite C-34/01 a C-38/01 *Enirisorse SpA contro Ministero delle Finanze*, Racc. 2003 pagina I-14243.

- (...) In quarto luogo, quando la scelta dell'impresa da incaricare dell'adempimento di obblighi di servizio pubblico, in un caso specifico, non venga effettuata nell'ambito di una procedura di appalto pubblico che consenta di selezionare il candidato in grado di fornire tali servizi al costo minore per la collettività, il livello della necessaria compensazione deve essere determinato sulla base di un'analisi dei costi che un'impresa media, gestita in modo efficiente e adeguatamente dotata di mezzi di trasporto al fine di poter soddisfare le esigenze di servizio pubblico richieste, avrebbe dovuto sopportare per adempiere tali obblighi, tenendo conto dei relativi introiti nonché di un margine di utile ragionevole per l'adempimento di detti obblighi.
- (82) Quando sussistono le quattro condizioni, la compensazione degli obblighi di servizio pubblico non costituisce aiuto di Stato e quindi non si applicano gli articoli 87, paragrafo 1, e 88 del trattato. Se gli Stati membri non rispettano questi criteri e ricorrono invece i criteri generali di applicabilità dell'articolo 87, paragrafo 1, del trattato, la compensazione costituisce aiuto di Stato e, quindi, deve essere notificata a norma dell'articolo 88, paragrafo 3.
- (83) La Commissione ritiene che PI, impresa beneficiaria, debba assolvere obblighi di servizio pubblico e che tali obblighi siano definiti in modo chiaro. I parametri sulla cui base è calcolata la compensazione sono stati definiti previamente in modo obiettivo e trasparente, in particolare con le convenzioni tra CDP e PI.
- (84) Resta da verificare se la compensazione non ecceda quanto necessario per coprire interamente o in parte i costi originati dagli obblighi di servizio pubblico, tenendo conto dei relativi introiti nonché di un margine di utile ragionevole; inoltre, mancando una procedura di appalto pubblico, occorre determinare il livello della necessaria compensazione sulla base di un'analisi dei costi che un'impresa media, gestita in modo efficiente e provvista dei mezzi adeguati, avrebbe dovuto sostenere per adempiere tali obblighi, tenendo conto dei relativi introiti nonché di un margine di utile ragionevole per l'adempimento di detti obblighi.

4.2.2.1. Libretti postali

- (85) La remunerazione corrisposta a PI per il collocamento dei libretti postali è la seguente:

Tabella 5

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (*)
Remunerazione (Mio EUR)	529	387	511	456	538	558	[...]
Giacenza media stimata (**)	37 668	42 180	47 205	51 312	56 921	62 769	[...]
Remunerazione %	1,40 %	0,92 %	1,08 %	0,89 %	0,95 %	0,89 %	[...] %

(*) dati revisionali

(**) La giacenza media stimata si ricava dalla giacenza media totale del risparmio postale e dal saldo degli esercizi N e N-1 (eccetto per il 2000). Analizzare i dati sulla base delle giacenze medie, anziché della raccolta annua, ha senso nella misura in cui i costi di collocamento/gestione dei libretti consistono principalmente nel garantire la gestione dei flussi dei versamenti e dei prelievi.

- (86) Quanto alla definizione del prodotto simile usata nello studio, ABI, richiesto per iscritto, non ha contestato la pertinenza del termine di confronto individuato dallo studio: i libretti di deposito a risparmio bancari. ABI si è limitata a evidenziare una differenza riguardante la garanzia offerta al risparmiatore, visto che sui libretti postali vige una garanzia dello Stato mentre sui depositi a risparmio bancari vi è la garanzia di un fondo dedicato nella misura massima di 103 291 EUR. La Commissione ritiene che la differenza non sia sostanziale per il risparmiatore.
- (87) La Commissione ha comparato le caratteristiche di entrambi i libretti e condivide la conclusione per cui i libretti di deposito a risparmio bancari sono uno strumento finanziario assimilabile ai libretti postali.
- (88) Non risultando disponibili informazioni che permettano di identificare i costi relativi al collocamento dei prodotti finanziari simili, cioè i libretti di deposito a risparmio bancari, è necessario servirsi di una proxy. Lo *spread* tra tasso di interesse corrisposto alla clientela sulla giacenza del libretto (tasso passivo) e tasso di remunerazione della raccolta (tasso attivo) ⁽³⁷⁾ è una proxy appropriata per identificare i costi relativi al collocamento dei depositi a risparmio, posto che la struttura tra CDP e PI è assimilabile a quanto avviene nel settore bancario tra struttura centrale (fabbrica del prodotto di investimento/risparmio) e la filiale (rete distributiva) che svolge attività di raccolta/collocamento.

⁽³⁷⁾ Utilizzando l'Euribor a 6 mesi, o tasso analogo, è un tasso attivo prudenziale, specie in relazione al rischio di liquidità connesso ai libretti di risparmio postale.

(89) La serie storica di ricavi da *spread* è la seguente ⁽³⁸⁾:

Tabella 6

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1,90 %	1,59 %	1,36 %	1,10 %	1,10 %	1,25 %	n.d.

- (90) Lo *spread* relativo ai libretti bancari è superiore alla percentuale di remunerazione per il collocamento dei libretti postali corrisposta a PI. Di conseguenza, la remunerazione corrisposta a PI è conforme al mercato.
- (91) La remunerazione di mercato così individuata è una stima appropriata del livello dei costi che un'impresa media, gestita in modo efficiente, avrebbe dovuto sopportare per adempiere tali obblighi, tenendo conto dei relativi introiti e di un margine di utile ragionevole per il loro adempimento.
- (92) Per concludere, dall'attuazione del servizio di interesse economico generale nel 2004 i quattro criteri della sentenza Altmark sono rispettati. Le remunerazioni annue riconosciute a PI sui libretti postali nel 2004 e nel 2005 non costituiscono aiuti di Stato.
- (93) Nel periodo antecedente al conferimento a PI e CDP del servizio di interesse economico generale, le remunerazioni annue riconosciute a PI erano conformi al mercato. Non essendovi vantaggio a favore di PI, neanche tali remunerazioni configurano aiuto di Stato.

4.2.2.2. Buoni fruttiferi postali

Prodotti similari

- (94) L'approccio metodologico utilizzato per valutare la conformità al mercato della remunerazione corrisposta a PI per i BFP impone di identificare prodotti assimilabili ai vari BFP. La situazione al riguardo è la seguente:

Tabella 7

Prodotto	Prodotto simile secondo lo studio	Prodotto simile ABI	Osservazioni
BFP ordinari	Obbligazioni <i>corporate</i> con <i>rating</i> pari o superiore a BBB di S&P e/o Baa2 di Moody's; obbligazioni strutturate <i>inflation linked</i>	Buoni del Tesoro Pluriennali — BTP; Fondi comuni di investimento aperti euro-governativi	Secondo lo studio, i BTP, pur presentando caratteristiche simili ai BFP in termini di rischio e durata, non sono titoli strutturati (contrariamente ai BFP che contengono un'opzione <i>put</i>). Secondo ABI le obbligazioni strutturate hanno rendimento e rischio superiori ai BFP (che sono prodotti tipicamente <i>vanilla plain</i> e assistiti dalla garanzia dello Stato).
BFP Indicizzati	Obbligazioni <i>corporate</i> con <i>rating</i> pari o superiore a BBB di S&P e/o Baa2 di Moody's; obbligazioni strutturate <i>equity linked</i>	Buoni del Tesoro Pluriennali — BTP; Fondi comuni di investimento aperti euro-governativi	
BFP 18 mesi	Obbligazioni <i>corporate</i> con <i>rating</i> pari o superiore a A- di S&P e/o A3 di Moody's.	Buoni Ordinari del Tesoro — BOT	Secondo lo studio, la loro remunerazione deve essere superiore rispetto a quella sui titoli di Stato a breve termine (BOT e CTZ), non avendo un'opzione <i>put</i> ed essendo negoziabili su un mercato secondario.

- (95) Di fronte alla diversità delle analisi elaborate da ABI e dalle autorità italiane e alla difficoltà tecnica della valutazione in questione, la Commissione non può non esprimere dubbi sui prodotti simili pertinenti per determinare la conformità al mercato della remunerazione corrisposta a PI per il collocamento dei BFP.

⁽³⁸⁾ La tabella riporta le percentuali minime comunicate dall'Italia provenienti da varie fonti.

- (96) Inoltre, lo studio non cita i BFP a termine poiché tali titoli non sarebbero più sottoscrivibili. Tuttavia, ai fini dell'analisi delle remunerazioni corrisposte a PI dal 2000, la Commissione ritiene necessario ampliare l'ambito dello studio e ricomprendere anche i BFP a termine.

Remunerazione di PI per il collocamento dei BFP

- (97) La Commissione ritiene che usare percentuali di remunerazione basate sulle giacenze medie, come fa l'Italia nella lettera del 31 luglio 2006 (vedi tabella 4), può non essere del tutto rilevante in quanto l'Italia non ha dimostrato che i costi principali sostenuti da PI per la gestione dei BFP sono connessi a operazioni quotidiane, comprendenti sia la sottoscrizione che il rimborso dei buoni. Il principale *driver* di costo potrebbe essere correlato al collocamento di nuovi BFP. Il fatto che la remunerazione di PI dipenda in larga misura dalla raccolta annua corrobora questa ipotesi.
- (98) Se si dovessero confrontare le remunerazioni totali da CDP con la raccolta annua dei BFP, la Commissione otterrebbe le seguenti percentuali:

Tabella 8

	2004	2005	2006 (*)
Raccolta (Mio EUR)	15 637	20 560	19 300
Remunerazione media	3,03 %	2,92 %	2,85 %

(*) dati previsionali

- (99) La remunerazione media per il 2006 supera il [...], identificato dallo studio come remunerazione massima per l'attività di collocamento dei BFP. Ciò dipende dal fatto che PI percepisce anche commissioni per le attività di gestione dei buoni cartacei e buoni dematerializzati, e per la produzione di buoni cartacei (vedi *infra*).
- (100) A questo stadio non sono noti alla Commissione né la precisa composizione delle varie remunerazioni di PI per il collocamento dei BFP dal 2000, né i loro valori esatti.
- (101) La Commissione rileva che, secondo ABI, le commissioni per il collocamento di *corporate bonds* variano da 0,5 % a 6 % e dipendono da una molteplicità di fattori quali il *rating* dell'emittente, la struttura dell'emissione, la rete di collocamento, il grado di complessità del titolo. Le commissioni richieste dalle banche per il collocamento per conto terzi di obbligazioni bancarie sono pari, in media, all'1/1,5 % dell'ammontare collocato.
- (102) L'andamento dei prezzi delle obbligazioni alla data di emissione dei titoli postali può costituire un indicatore complementare.
- (103) Le percentuali calcolate dalla Commissione si situerebbero piuttosto nella fascia alta della remunerazione di mercato identificata dallo studio, e nettamente al di sopra delle percentuali evocate da ABI. Il rischio che le remunerazioni risultino superiori alle normali condizioni di mercato è pertanto reale.
- (104) La Commissione ha difficoltà a capire perché nella quinta fase dello studio, quella in cui è determinata la percentuale di remunerazione, non si tenga conto dei prodotti simili identificati nella seconda fase: per i BFP a 18 mesi, i titoli di Stato a breve termine (BOT e CTZ) ⁽³⁹⁾; per i BFP ordinari e indicizzati, i Fondi obbligazionari euro-governativi a medio/lungo termine ⁽⁴⁰⁾.
- (105) Da ultimo, i dati comunicati dall'Italia con lettera del 31 luglio 2006 sembrano includere i BFP detenuti dal ministero dell'Economia e delle Finanze (MEF) e non quelli detenuti soltanto da CDP (vedi tabella 4). La Commissione dubita che nella remunerazione di PI relativa al collocamento dei BFP per nome e per conto della CDP possano rientrare i buoni fruttiferi postali detenuti dal citato ministero.
- (106) Per concludere, è assai difficile per la Commissione stabilire, a questo stadio, se la remunerazione corrisposta da CDP per il collocamento dei BFP:
- i) rispetta il terzo e il quarto criterio della sentenza Altmark dal 2004, e
 - ii) era conforme al mercato nel periodo 2000-2003.

⁽³⁹⁾ Inoltre, sebbene lo studio affermi che i BFP 18 mesi dovrebbero avere una remunerazione (0,35 %-0,70 %) superiore a BOT e CTZ (0,30 % e 0,20 %), non vengono spiegate le ragioni di questa differenza.

⁽⁴⁰⁾ Per i fondi obbligazionari euro-governativi a m/l termine, risulta che circa il 50 % del campione di riferimento non applichi alcuna commissione di sottoscrizione, aspetto del quale non sembra si sia tenuto conto.

Remunerazione di PI per la gestione dei BFP cartacei e contributo ai costi di produzione di buoni cartacei

- (107) Un'ulteriore remunerazione sarebbe prevista per la gestione dei BFP cartacei ordinari e a termine, pari allo [...] % del capitale medio annuo. Inoltre, sarebbe trasferito a PI un rimborso forfetario per la produzione di buoni cartacei. I valori 2006 previsti per queste due attività sono rispettivamente [...] e [...] di euro. Le autorità italiane non presentano giustificazioni dettagliate di questi importi in termini di confronto di mercato e lo studio afferma che non è stato possibile sviluppare analisi comparative sul mercato bancario italiano in quanto la quasi totalità degli strumenti finanziari risulta essere dematerializzata.
- (108) Di conseguenza è assai difficile per la Commissione stabilire, a questo stadio, se la remunerazione corrisposta da CDP per la produzione e la gestione di BFP cartacei:
- i) rispetta il terzo e il quarto criterio della sentenza Altmark dal 2004, e
 - ii) era conforme al mercato nel periodo 2000-2003.

4.3. Illegittimità dell'aiuto

- (109) Se la remunerazione corrisposta da CDP per il collocamento dei BFP (comprese la gestione e la produzione di buoni cartacei) generasse aiuti, questi sarebbero illegali in quanto sarebbero stati erogati in violazione dell'articolo 88, paragrafo 3, del trattato.

4.4. Compatibilità dell'aiuto concesso da CDP per i buoni fruttiferi postali

Articolo 87, paragrafi 2 e 3

- (110) La remunerazione da CDP per il collocamento dei BFP (comprese la gestione e la produzione di buoni cartacei) potrebbe rientrare nell'ambito dell'articolo 87, paragrafo 1, del trattato, pertanto è necessario stabilire se sia compatibile con il mercato comune in virtù delle eccezioni di cui all'articolo 87, paragrafi 2 e 3, e all'articolo 86, paragrafo 2, del trattato CE.
- (111) Nel presente caso non risulta applicarsi nessuna delle eccezioni di cui all'articolo 87, paragrafo 2, poiché la misura non è finalizzata agli obiettivi ivi contemplati.
- (112) Ai sensi dell'articolo 87, paragrafo 3, lettera a), possono considerarsi compatibili con il mercato comune gli aiuti destinati a favorire lo sviluppo economico delle regioni ove il tenore di vita sia anormalmente basso, oppure si abbia una grave forma di sottoccupazione. Poiché la misura in questione è un aiuto singolo ⁽⁴¹⁾ che interessa l'intero territorio italiano e pertanto non persegue un obiettivo regionale, non è connesso a un investimento e non è decrescente, la richiamata disposizione non si applica.
- (113) Per quanto riguarda le eccezioni di cui all'articolo 87, paragrafo 3, lettere b) e d), l'aiuto in questione non è destinato a promuovere la realizzazione di un importante progetto di comune interesse europeo oppure a porre rimedio a un grave turbamento dell'economia dell'Italia, né è destinato a promuovere la cultura e la conservazione del patrimonio.
- (114) Per quanto riguarda l'eccezione di cui all'articolo 87, paragrafo 3, lettera c), per cui possono considerarsi compatibili gli aiuti destinati ad agevolare lo sviluppo di talune attività o di talune regioni economiche, sempre che non alterino le condizioni degli scambi in misura contraria al comune interesse, la misura in esame non comporta investimenti né creazione di lavoro e costituisce un aiuto al funzionamento. Stando alla prassi costante della Commissione, non si può considerare che un siffatto aiuto agevoli lo sviluppo di talune attività o di talune regioni economiche.

Articolo 86, paragrafo 2

- (115) La Commissione ricorda che il risparmio postale, la raccolta cioè di fondi effettuata da CDP avvalendosi di PI anche sotto forma di buoni fruttiferi postali, costituisce servizio di interesse economico generale dal 2004.
- (116) Per valutare la compatibilità con il trattato della compensazione concessa a PI, la Commissione applica le disposizioni in vigore al momento dell'aiuto ⁽⁴²⁾.

⁽⁴¹⁾ Vedi il punto 2 degli Orientamenti in materia di aiuti di stato a finalità regionale (GU C 74 del 10.3.1998).

⁽⁴²⁾ Disciplina comunitaria degli aiuti di Stato concessi sotto forma di compensazione degli obblighi di servizio pubblico (GU C 297 del 29.11.2005, pag. 4).

- (117) Nella comunicazione del 2001 ⁽⁴³⁾, la Commissione sottolinea che la compatibilità è determinata da tre principi:
- *neutralità* rispetto al regime di proprietà, pubblica o privata, delle imprese,
 - *libertà degli Stati membri* di definire i servizi d'interesse generale,
 - *proporzionalità*, nel senso che le restrizioni alla concorrenza e le limitazioni delle libertà del mercato unico non devono eccedere quanto necessario per garantire l'effettivo assolvimento della missione.
- (118) Con il primo principio, la *neutralità*, si intende che la Commissione è neutrale quanto al regime di proprietà pubblica o privata delle imprese che forniscono il servizio di interesse generale. La conformità a questo principio non è in questione nel presente caso.
- (119) La *libertà di definizione* significa che spetta fundamentalmente agli Stati membri definire che cosa considerino servizi d'interesse economico generale, in funzione delle specifiche caratteristiche delle attività. Tale definizione può essere soggetta a controllo soltanto in caso di abusi o errore manifesto. Tuttavia, in ogni caso, affinché sia applicabile la deroga di cui all'articolo 86, paragrafo 2, la missione di servizio pubblico deve essere chiaramente definita e essere affidata esplicitamente con atto pubblico (compresi i contratti). Tale obbligo è necessario per garantire la certezza giuridica e la trasparenza nei confronti dei cittadini ed è indispensabile perché la Commissione possa verificare il rispetto del criterio di proporzionalità.
- (120) Il decreto costituisce lo strumento giuridico che definisce con sufficiente chiarezza, affidandolo esplicitamente a PI, il servizio di interesse economico generale rappresentato dalla raccolta del risparmio postale.
- (121) La *proporzionalità* con riferimento all'articolo 86, paragrafo 2, implica che i mezzi utilizzati per la missione di interesse generale non devono dare origine a indebite distorsioni degli scambi né andare al di là di quanto necessario per garantire l'effettivo adempimento della missione. La prestazione del servizio di interesse economico generale deve essere garantita, e l'impresa alla quale tale compito è affidato deve essere in grado di sostenere gli oneri specifici e i costi netti supplementari che ne derivano. Di conseguenza, nel caso in oggetto, è necessario quantificare i costi netti supplementari derivanti dall'obbligo di servizio pubblico imposto a PI dal decreto, per poi confrontarli con il vantaggio accordato a PI dallo Stato. Si può pertanto concludere che, se la compensazione statale a favore di PI non è superiore ai costi netti supplementari degli obblighi di servizio pubblico, il principio di proporzionalità è rispettato.
- (122) Pur richiesta per iscritto, l'Italia non ha trasmesso informazioni sui costi pieni di collocamento dei BFP sostenuti da PI, poiché i dati non sono disponibili. Date le circostanze, è impossibile stabilire a questo stadio la proporzionalità della remunerazione di PI.
- (123) PI è un'impresa soggetta all'obbligo di tenere una contabilità separata ai sensi della direttiva sulla trasparenza ⁽⁴⁴⁾, essendo incaricata del servizio di interesse economico generale relativo al risparmio postale. La Commissione osserva che l'incapacità di PI di individuare i costi e i ricavi derivanti dal servizio di interesse economico generale e i metodi dettagliati con i quali detti costi e ricavi sono imputati o attribuiti alle distinte attività, potrebbe configurare violazione della direttiva sulla trasparenza.
- (124) Non sarebbe rispettata neanche la disciplina comunitaria del 2005 laddove afferma che quando un'impresa è incaricata della fornitura di più servizi di interesse economico generale, sia perché è diversa l'autorità che attribuisce il servizio di interesse economico generale, sia perché è diversa la natura del servizio di interesse economico generale, la contabilità interna dell'impresa deve permettere di garantire l'assenza di sovracompensazione a livello di ciascun servizio di interesse economico generale.
- (125) A questo stadio, la Commissione non esclude inoltre l'eventualità di procedere a un'analisi della remunerazione dei prodotti del risparmio postale, per valutare la proporzionalità della compensazione del servizio di collocamento dei BFP.
- (126) In conclusione, la Commissione incontra serie difficoltà nel valutare la compatibilità della remunerazione corrisposta da CDP a PI per i BFP, nell'ipotesi che questa configuri aiuto di Stato.

⁽⁴³⁾ Comunicazione della Commissione-I servizi d'interesse generale in Europa (GU C 17 del 19.1.2001, pag. 4).

⁽⁴⁴⁾ Direttiva della Commissione del 25 giugno 1980 relativa alla trasparenza delle relazioni finanziarie fra gli Stati membri e le loro imprese pubbliche nonché fra determinate imprese (GU L 195 del 29.7.1980, pag. 35), modificata da ultimo dalla direttiva 2005/81/CE della Commissione del 28 novembre 2005 (GU L 312 del 29.11.2005, pag. 47).

5. CONCLUSIONI

Sulla base di quanto esposto, la Commissione ha deciso di considerare che la remunerazione di CDP a PI per il collocamento dei libretti di risparmio postale non costituisce aiuto di Stato nel periodo 2000-2005.

Riguardo invece alla remunerazione per il collocamento dei buoni fruttiferi postali che CDP corrisponde a PI dal 2000, tenuto conto di quanto precede la Commissione invita l'Italia a presentare, nell'ambito del procedimento di cui all'articolo 88, paragrafo 2, del trattato CE, le proprie osservazioni e a fornire tutte le informazioni utili ai fini della valutazione della misura, entro un mese dalla data di ricezione della presente.

Ai fini della valutazione sono richieste soprattutto le seguenti informazioni:

- a. Per l'analisi della conformità al mercato della remunerazione corrisposta a PI (dal 2000):
 - indicare i prodotti finanziari assimilabili per le 4 categorie di BFP, precisando i motivi;
 - dettagliare le commissioni corrisposte da CDP/MEF a PI per il collocamento delle 4 categorie di BFP;
 - descrivere la struttura delle singole commissioni per prodotto (collocamento, gestione amministrativo-contabile, contributo ai costi di produzione);
 - indicare le remunerazioni di mercato corrisposte per i prodotti assimilabili (secondo la stessa struttura di costi).
- b. Per l'analisi della conformità al mercato della remunerazione relativa alla produzione e alla gestione dei buoni cartacei (dal 2000):
 - specificare se esistono servizi assimilabili offerti da operatori finanziari, e a quale costo;
 - precisare i costi netti sostenuti da PI per la produzione e la gestione dei buoni cartacei; specificare nel dettaglio i metodi con cui i costi e i ricavi sono stati imputati o attribuiti a queste attività e il relativo margine ragionevole ⁽⁴⁵⁾.
- c. Per l'analisi della compatibilità dell'aiuto (dal 2004):
 - precisare i costi netti sostenuti da PI per i servizi di collocamento e gestione dei BFP;
 - specificare nel dettaglio i metodi con cui i costi e i ricavi sono stati imputati o attribuiti a queste attività;
 - precisare il margine ragionevole per queste attività.

La Commissione invita inoltre le autorità italiane a trasmettere senza indugio copia della presente lettera al beneficiario potenziale dell'aiuto.

La Commissione desidera richiamare all'attenzione dell'Italia che l'articolo 88, paragrafo 3, del trattato CE ha effetto sospensivo e che, in forza dell'articolo 14 del regolamento (CE) n. 659/1999 del Consiglio, essa può imporre allo Stato membro interessato di recuperare ogni aiuto illegale dal beneficiario.

Con la presente la Commissione comunica all'Italia che informerà gli interessati attraverso la pubblicazione della presente lettera e di una sintesi della stessa nella *Gazzetta ufficiale dell'Unione europea*. Informerà inoltre gli interessati nei paesi EFTA firmatari dell'accordo SEE attraverso la pubblicazione di un avviso nel supplemento SEE della *Gazzetta ufficiale dell'Unione europea*, e informerà infine l'Autorità di vigilanza EFTA inviandole copia della presente. Tutti gli interessati anzidetti saranno invitati a presentare osservazioni entro un mese dalla data di detta pubblicazione.

⁽⁴⁵⁾ Le risposte a questi punti potranno anche servire per la valutazione della compatibilità degli aiuti concessi in tale contesto.

Notificare prealabilă a unei concentrări
(Cazul nr. COMP/M.4573 — Candover/Parques Reunidos)
Caz care poate face obiectul procedurii simplificate

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2007/C 31/06)

1. La data de 5 februarie 2007, Comisia a primit o notificare privind o concentrare propusă în temeiul articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului ⁽¹⁾, prin care societatea Candover Partners Limited („Candover“, Regatul Unit), prin intermediul unei noi societăți legal constituite, Desarrollos Empresariales Biarritz S.L. („Desarrollos“, Spania), dobândește, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Consiliului, controlul asupra întregii societăți Parques Reunidos S.A. („Parques Reunidos“, Spania), prin achiziție de acțiuni.

2. Activitățile societăților respective sunt:

— în cazul societății Candover: firmă de investiții private;

— în cazul societății Parques Reunidos: gestionarea parcurilor de distracții.

3. În urma unei examinări prealabile, Comisia constată că tranzacția notificată ar putea intra sub incidența Regulamentului (CE) nr. 139/2004. Cu toate acestea, nu se ia o decizie finală în această privință. În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind o procedură simplificată de tratare a anumitor concentrări în temeiul Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului ⁽²⁾, trebuie precizat că acest caz poate fi tratat conform procedurii prevăzute în Comunicare.

4. Comisia invită părțile terțe interesate să îi prezinte eventualele observații cu privire la operațiunea propusă.

Observațiile trebuie primite de către Comisie în termen de cel mult 10 zile de la data publicării prezentei. Observațiile pot fi trimise Comisiei prin fax (fax nr. (32-2) 296 43 01 sau 296 72 44) sau prin poștă, cu numărul de referință COMP/M.4573 — Candover/Parques Reunidos, la următoarea adresă:

Commission Européenne
Direction générale de la concurrence
Greffé Concentrations
J-70
B-1049 Bruxelles

⁽¹⁾ JOL 24, 29.1.2004, p. 1.

⁽²⁾ JO C 56, 5.3.2005, p. 32.

Notificare prealabilă a unei concentrări
(Cazul nr. COMP/M.4559 — Balfour Beatty/Galaxy/Exeter Airport)
Caz care poate face obiectul procedurii simplificate

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2007/C 31/07)

1. La data de 5 februarie 2007, Comisia a primit o notificare privind o concentrare propusă în temeiul articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului ⁽¹⁾, prin care societatea Balfour Beatty plc („Balfour Beatty“, Regatul Unit), aparținând grupului Balfour Beatty și societatea Galaxy S.àr.L („Galaxy“, Luxemburg), controlată de Caisse des dépôts et consignations et Cassa Depositi e Prestiti SPA, dobândesc, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Consiliului, controlul comun asupra societății Exeter and Devon Airport Limited („EDAL“, Regatul Unit), prin achiziție de acțiuni.

2. Activitățile societăților respective sunt:

- în cazul societății Balfour Beatty: investiții în construcții, inginerie și active;
- în cazul societății Galaxy: fond de investiții private în transport și infrastructură;
- în cazul societății EDAL: proprietar și operator al Exeter International Airport.

3. În urma unei examinări prealabile, Comisia constată că tranzacția notificată ar putea intra sub incidența Regulamentului (CE) nr. 139/2004. Cu toate acestea, nu se ia o decizie finală în această privință. În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind o procedură simplificată de tratare a anumitor concentrări în temeiul Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului ⁽²⁾, trebuie precizat că acest caz poate fi tratat conform procedurii prevăzute în Comunicare.

4. Comisia invită părțile terțe interesate să îi prezinte eventualele observații cu privire la operațiunea propusă.

Observațiile trebuie primite de către Comisie în termen de cel mult 10 zile de la data publicării prezentei. Observațiile pot fi trimise Comisiei prin fax (fax nr. (32-2) 296 43 01 sau 296 72 44) sau prin poștă, cu numărul de referință COMP/M.4559 — Balfour Beatty/Galaxy/Exeter Airport, la următoarea adresă:

Commission Européenne
Direction générale de la concurrence
Greffé Concentrations
J-70
B-1049 Bruxelles

⁽¹⁾ JOL 24, 29.1.2004, p. 1.

⁽²⁾ JO C 56, 5.3.2005, p. 32.

RECTIFICARE

Rectificare la Acordul din 21 decembrie 2006 între Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre din afara zonei euro de modificare a Acordului din 16 martie 2006 între Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre din afara zonei euro de stabilire a procedurilor de funcționare ale mecanismului cursului de schimb în etapa a treia a uniunii economice și monetare

(Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 14 din 20 ianuarie 2007)

(2007/C 31/08)

La pagina 6, după considerentul 5:

în loc de: „DECID DUPĂ CUM URMEAȚĂ:“

se va citi: „CONVIN DUPĂ CUM URMEAȚĂ:“.

La articolul 1:

în loc de: „...nu mai este parte la Acordului privind MCS II ...“

se va citi: „...nu mai este parte la Acordul privind MCS II ...“.
